

Obrana

**Cvičenie
Východný vánok**

Minister v USA

**Výstava techniky
Kielce '04**

Prijatie nižších hodností

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Profesionalizácia

Kritériá prijatia

Do služobného pomeru môže byť prijatý občan SR, ktorý:

- písomne požiadal o prijatie,
- ku dňu prijatia dovŕšil vek 18 rokov, vykonal základnú službu alebo náhradnú službu a zložil vojenskú prísahu podľa osobitného predpisu,
- je bezúhonný – za bezúhonného občana sa nepovažuje ten občan, ktorý bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, trestný čin všeobecného ohrozenia spáchaný z nedbanlivosti, trestný čin proti brannosti alebo za trestné činy vojenskej spáchané z nedbanlivosti,
- ovláda štátny jazyk,
- spĺňa kvalifikačné predpoklady vzdelania a kvalifikačné požiadavky na výkon funkcie, do ktorej má byť ustanovený,
- je zdravotne spôsobilý na výkon profesionálnej služby a na výkon funkcie, do ktorej má byť ustanovený,
- nie je členom politickej strany, politického hnutia alebo odborovej organizácie ani združenia, ktoré má politický charakter,
- má trvalý pobyt na území Slovenskej republiky,
- má len občianstvo Slovenskej republiky.

Dočasný služobný pomer trvá najmenej 3 roky a najviac 15 rokov. Do dočasného služobného pomeru môže byť prijatý občan, ktorý spĺňa podmienky prijatia do služobného pomeru a prevezme na takúto službu záväzok.

– jož –, Foto Peter DOVINA

Bližšie informácie o možnostiach a podmienkach prijatia do ozbrojených síl môžete získať v regrutačných strediskách a na internetovej adrese:

www.mod.gov.sk/profesional

Obrana

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 20/2004
Do výroby zadané: 23. 9. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
Tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA
Tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
Tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYŮRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Vedúca vydania a jazyková úprava:
PhDr. Zuzana KRÚTKA
Tel.: 0960 313 058

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
MAGNET PRESS, SLOVAKIA, s. r. o.
Šustekova 8, 851 04 Bratislava - Petržalka
Korešpondencia: P. O. Box 17
850 05 Bratislava
Tel./fax: 02/6720 1931-33 - predplatné
E-mail: predplatne@press.sk
knihy@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Východný vánok na Lešti 4 – 5

Plk. O. Novosad:
Pridať v starostlivosti o ľudí ... 6 – 7

Minister obrany v USA 8

Vojak a jeho rodina 9

Dožinky vojenských
múzejníkov 10 – 11

Svet techniky – Drobníčky ... 12 – 13

Výstava MSPO 2004 14 – 19

Slávne zbrane: HMS Warspite 20

História:
Podmaršal Ladislav Havor 21

Bývanie profesionálov 22

Naši partneri 23

Dobrovoľná strata
hviezdičiek 24 – 25

Analýza: Kontrola zbrojenia
a odzbrojenia (2) 26 – 27

Vojenský novinári v Nórsku 28

Za generálom
Teodorom Obuchom 29

A. Hrnko: Stupava – Potulky
históriou 30

Odpovedá Peter Páleš 31

Z útvarov 32

Oddych 33 – 34

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:

„Vyparadený“ slobodník Peter Regenda,
príslušník ženijnotechnickej roty ženijného
práporu Michalovce, počas cvičenia
Východný vánok vo VVP Lešť

Foto Peter DOVINA

Editoriál

V školskom veku je celkom prirodzené, že ak niekto naozaj nezvláda učivo (a nemá tatka miliónára, ktorý by mu zaplatil štúdium na súkromnej škole), tak jednoducho prepadne. Ale aby prepadli tí dobrí? A ešte k tomu dobrovoľne... Nuž, bohužiaľ, život niekedy prináša aj takéto paradoxy. Niektorí z vojenských profesionálov, ktorí sa snažili a postupovali v dôstojníckom rebríčku, museli zostúpiť do sveta práporčíkov. Samozrejme, bola tu aj druhá voľba – odísť do civilu. Tretia možnosť neexistuje. No a plakať nad tým, že ozbrojené sily znižujú najmä počet dôstojníkov, to naozaj nemá cenu. Cesta k modelu, keď Slovensko malo pomaly toľko plukovníkov ako celé Nemecko a keď nemalo podplukovníkov malo funkcie porovnatelne so seržantmi – tá cesta je už zarúbaná. V každom prípade - v tomto časovom úseku bola možnosť poskytnúť priestor na prijatie nižšej hodnoty obojstranne výhodným rozhodnutím. Tak pre tých, ktorí chceli predsa len ostať v uniforme, ako aj pre rezort, pretože inak by v niektorých útvaroch stratu nemalo odborníkov rozchodili iba so značnými obtiažami. Píšeme o tom v článku Dobrovoľná strata hviezdičiek v Turci.

Personálne zmeny sa nevyhýbajú ani našej redakcii. Od budúceho čísla si už v tiráži neprečítate mená podplukovníkov Jozefa Michnicu a Milana Čipku. Obaja ostrieli vojenský redaktori sa s nami rozlúčili od 1. októbra. Prvý po 31-rokoch služby, druhý bol v uniforme o tri roky menej. Vlastne - v uniforme ani tak nie. V tej ich ako redaktorov bolo vidieť tak asi raz za dva roky. Či teda boli a sú dušou viac vojaci alebo novinári - to by som nevedel odvážiť ani ja. Obaja však plánujú s nami spolupracovať, aj keď už budú v tom skutočne civilnom svete. Isté však je, že vojenské remeslo v ich rodinách nezaniká. Jozefov syn je nadporučík a Milanov sa po skončení povinnej vojenskej služby uchádza o profesionálnu službu. V súvislosti s reorganizáciou našej Vydavateľskej a informačnej agentúry odchádza z OBRANY aj Miroslav Gyűrösi, expert na vojenskú techniku par excellence. S jeho článkami sa však nelúčime. Okrem týchto kolegov si zaslúži poďakovanie aj naša vedúca distribúcie Gitka Gregušová a ďalší, s ktorými sa agentúra rozlúčila. Do redakcie naopak prichádza mladý nadporučík Vladislav Vavrinec z Martina. Vedúcou výroby i jazykovou redaktorkou sa stala Zuzana Krútká, ktorá má zase dlhoročné skúsenosti s tlačnými médiami. Tak či tak, v porovnaní s porovnatelnými vojenskými časopismi sú naše početné stavy azda polovičné. Riešenie? Ak sme aj doteraz dávali na našich stránkach priestor dopisovateľom a fundovaným autorom z vojenského i civilného priestoru, tento priestor sa ešte zväčší. Tešíme sa na spoluprácu.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Východný vánok na Lešti

Vojenský výcvikový priestor Lešť zažil v predposledný septembrový týždeň veliteľsko-štábne cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk. Operačné zoskupenie disponovalo takmer 1300 príslušníkmi a 300 kusmi rôznej bojovej techniky. Podľa veliteľa pozemných síl OS SR generálmajora Ota Nečasa, ktorý cvičenie riadil, má nezastupiteľnú úlohu z hľadiska zdokonalenia všestrannej prípravy vojsk, štábov i jednotlivých veliteľov. Veď obdobné cvičenie sa u nás neuskutočnilo od roku 1994...

Ešte nedávno bolo hlavnou témou cvičení riešenie úloh súvisiacich s mierovými operáciami. „Aby sme vojakov a ich veliteľov čo najlepšie pripravili v súlade so súčasnými trendmi vo svete a aktuálnymi hrozbami na všetky možné druhy použitia síl a prostriedkov, uskutočnili sme v uplynulom roku veliteľsko-štábne cvičenie spoločného operačného zoskupenia. V jeho priebehu sme získali prvé poznatky o takomto spôsobe velenia vojskám a rozpracovali sme aj dnešné cvičenie, ktoré dostalo pracovný názov Východný vánok. V roku 2003 boli aj veliteľsko-štábne cvičenia vševojskových brigád. Uvedomili sme si však, že velitelia po takej dlhej prestávke stratili v tomto smere praktické návyky. Preto sme naplánovali dnešné cvičenie s čiastočným vyvedením vojsk. Aby velitelia videli praktické dopady svojich rozhodnutí. Vojakov cvičíme to, čo budú potrebovať v praktickej bojovej činnosti,“ zdôraznil generálmajor Oto Nečas.

Premiér gratuloval i chválil

V priebehu cvičenia, v predvečer Dňa Ozbrojených síl SR zavítal medzi cvičiacich vojakov predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda, v sprievode štátneho tajomníka MO SR Martina Fedora a zástupcu náčel-

níka Generálneho štábu OS SR generálmajora Petra Novotného. Mikuláš Dzurinda zablahoželal príslušníkom ozbrojených síl k ich sviatku, oboznámil sa s priebehom cvičenia, ukážkami činnosti špeciálnych jednotiek, ale aj s miestom a úlohou Ústavu špeciálneho zdravotníctva MO SR.

„S tým, čo som videl vo výcvikovom priestore, som spokojný. Prvé veľké cvičenie po našom vstupe do NATO ukázalo, že trend, ktorým sa uberajú slovenské ozbrojené sily, je správny. Ako členský

štát aliancie musíme byť pripravení plniť všetky úlohy, ktoré nám vyplývajú z členstva a reagovať na najvýznamnejšie výzvy súčasnosti. Medzi nimi aj na hrozbu medzinárodného terorizmu,“ vyhlásil premiér a ďalej zdôraznil, že postupujúca profesionalizácia, ale aj reorganizácia ozbrojených síl a čoraz aktívnejšia účasť našich vojakov v misiách pod velením NATO v mnohých krízových oblastiach sveta sú tými správnymi krokmi v našom úsilí byť plnohodnotným členom aliancie.

Jedným z hlavných rysov cvičenia bola aj súčinnosť jednotlivých zložiek ozbrojených síl. Od súčasť prešovskej mechanizovanej brigády, cez prieskumníkov, spojárov, ženistov, chemikov, delostrelcov až po bojové a dopravné vrtuľníky. Zástupca veliteľa jelšavskej delostreleckej brigády podplukovník Gabriel Kerekes sledoval, ako jeho podriadení zo 7. raketometnej

Mierič raketometu vojak Arnold Kočí (zľava) a vodič desiatnik Róbert Szarka museli pri plnení úloh v priebehu cvičenia využiť aj ochranné masky

batérie plnia úlohy pri vedení paľby a podpore mechanizovaného práporu. Pre veliteľa raketometu čatára Martina Vetráka boli tieto streľby prvými.

Premiérové streľby

Rodák z Rimavskej Soboty chcel byť vojenským profesionálom už počas vojenskej základnej služby, ale podarilo sa mu to až pred rokom a pol. V osádke má profesionálneho vodiča, desiatnika Róberta Szarku. Aj ten mal na Lešti premiéru. Najviac však musel veliteľ raketometu dohliadať na správnu činnosť dvoch ďalších členov osádky, vojakov povinnej služby. Vojak Lukáš Kolesár z Vysokej nad Uhom zabezpečoval priestor a vojak Arnold Kočí z Čierneho v okrese Trebišov bol pri streľbách za mieridlami raketometu. „Cítil som poriadne napätie, doslova stres. Vedel som síce, že veliteľ kontroluje, či som správne nastavil prvky, ale ani tak mi nebolo všetko jedno,“ spomínal mierič na posledné chvíle pred streľbou.

Premiéru na Lešti vo svojej funkcii zažil i veliteľ prvej mechanizovanej čaty michalovského mechanizovaného práporu poručík Slavomír Káčer. Rodák zo Zlatých Moraviec začiatkom leta opustil školské lavice vo vojenskej akadémii. „Je to úplne o niečom inom ako v škole. Už zodpovedám nielen za seba, ale aj za správnu činnosť dvadsiatky ľudí vo veku od 19 do 33 rokov,“ konštatuje 23-ročný veliteľ čaty. Celá jednotka je zložená z profesionálov. Mladý veliteľ sa počas cvičenia opieral predovšetkým o skúsenosti veliteľa družstva rotného Alexandra Šipoša a veliaceho poddôstojníka čaty rotnajstra Mikuláša Gombára. Spoločne zvládli aj účinnú podporu taktického vzdušného výsadku, čo bola pre nich doteraz neznáma činnosť.

Nepokojné noci

Rotmajster Gombár, 26-ročný rodák zo Spišskej Novej Vsi ukončil pred piatimi rokmi práporčícku školu v Liptovskom Mikuláši. V tomto roku zažil prvý raz vyvedenie do vojenského výcvikového priestoru s jednotkou zloženou zo samých profesionálov. „Mnohí sú síce noví a chýbajú im praktické skúsenosti, ale robí sa s nimi oveľa lepšie ako so základákmi. Lebo sú na vojenčine z vlastnej vôle a chcú niečo dosiahnuť. Nie sú žiadne problémy s ich motiváciou. Keď sme mali v jednotke vojakov v základnej službe, tí sa až na zriedkavé výnimky snažili vojenčinu nejako prežiť a žiadnou

aktivitou pri plnení úloh neprekypovali,“ hodnotí jednotku rotnajster Gombár.

Mladý veliteľ čaty zažil so svojimi podriadenými podľa vlastných slov najťažšie chvíle na cvičení počas tmavých bezmesačných nocí. „So zaistením pátracej hliadky som nemal v škole väčšie skúsenosti. Navyše nás neustále znepokojovali bardejovskí prieskumníci. Snažili sa

vyhlásiť 23-ročný desiatnik, ktorý je vojenským profesionálom už vyše dva a pol roka. Keby sa mal dnes znova rozhodnúť, opäť by sa dal na vojenské remeslo. Jazdenie na tanku ho vraj doteraz baví. A čím je terén náročnejší, tým viac.

Chýbajú návyky

Generál Nečas bol podľa vlastných slov veľmi príjemne prekvapený snahou a pripravenosťou vojakov i štábov plniť úlohy. Napriek tomuto pozitívnemu hodnoteniu videl aj nedostatky. „Ukázalo sa, že velitelia nemajú dostatočné návyky z metódy jednotlivých činností. Napríklad aj brífingov. Nie vždy sa im na nich darí vystihnúť podstatu problému. Otázky neposudzujú komplexne, z rôznych uhlov pohľadu. Pri spoločnom hodnotení nedostatočne využívajú možnosť rôznych variantov, snažia sa rozhodnúť bez ich poznania,“ poznamenal veliteľ pozemných síl OS SR generálmajor Oto Nečas na margo poznatkov z cvičenia Východný vánok.

Podľa neho liekom na tieto nedostatky je skvalitnenie veliteľskej prípravy. Každodenný život vojenských útvarov a naliehavé riešenie niektorých problémov ju neraz zatláčajú do úzadia. Dôstojníkom, príslušníkom štábov a veliteľom potom chýbajú teoretické základy. A bez nich sa zasa nevedia plnohodnotne pripraviť na praktické zamestnania.

Epilóg

V závere svojho pobytu vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť Mikuláš Dzurinda názorne presvedčil vojakov o svojej dobrej fyzickej pripravenosti. V rámci prípravy na košíkový maratón si neodpustil spoločný niekoľkokilometrový beh s niektorými profesionálnymi vojakmi. V konečnom dôsledku bol teda Východný vánok na Lešti celkom priaznivý...

Josef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Rotný Tomáš Karafa zo zabezpečovacej jednotky prešovskej mechanizovanej brigády skladá ochranný odev po chemickom poplachu

narušiť našu činnosť,“ hovorí poručík Káčer. Jeho veliaci poddôstojníci sa ale zastrája, že jedného z tých Bardejovčanov sa im predsa len podarí chytiť.

Naopak, pre vodiča tanku desiatnika Kamila Stanka z trebišovského tankového práporu nepredstavovala Lešť žiadnu neznámu. Rodák z Bačkova v okrese Trebišov má výcvikový priestor prejazdený krížom-krážom. „V priebehu tohto cvičenia sme vlastne bahnitý terén ani nezažili. Bolo tu síce všade veľa prachu, ale s tým sme si poradili bez väčších problémov,“

Náčelník Centra riadenia operácií
plukovník Ondřej Novosad:

Pridať v starostlivosti o ľudí

• Pán plukovník, od 1. júna 2004 ste sa stali náčelníkom Centra riadenia operácií (CRO) Generálneho štábu Ozbrojených síl SR. Mohli by ste nám bližšie predstaviť činnosť vášho pracoviska?

CRO je veliaci prvok generálneho štábu, ktorý má veľmi široký záber. Velíme útvarom, ktoré sú priamo, teda nie prostredníctvom veliteľstiev vojsk, podriadené generálnemu štábu. Ide o špeciálne útvary ako je 5. pluk špeciálneho určenia v Žiline, Výcviková základňa mierových síl v Nitre, Topografický ústav v Banskej Bystrici a skupina elektronického prieskumu v Prešove. Ako disponent tretieho stupňa vystupujeme vo finančnej oblasti z pozície nadriadených voči niekoľkým ďalším útvarom. Týka sa to napríklad jednotky Čestnej stráže v Bratislave či Mnohonárodnej brigády v Topoľčanoch. CRO sa prostredníctvom oddelenia riadenia operácií na vlastnom území podieľa na riešení krízových situácií na území nášho štátu. Zároveň pôsobíme ako veliaci prvok, ktorý v prípade, že vznikne akákoľvek udalosť či krízová situácia, okamžite v zmysle spracovaných plánov preberá prostredníctvom stálych službukonajúcich zmiernenie riadenie počiatočnej činnosti. Teda dovtedy, kým začne pracovať krízový štáb a riadenie prevezmú príslušní funkcionári ozbrojených síl či štátu. Môže ísť trebárs o priemyselné a ekologické havárie alebo aj o teroristický útok. No a napokon je súčasťou našich povinností tá oblasť, o ktorej si nemám nezastavených myslí, že je našou jedinou prácou – a to je riadenie zahraničných misií. V tých v súčasnosti pôsobí 643 slovenských vojakov.

• Začnime predsa len u mierových jednotiek. Vy sám ste niekoľko rokov pôsobili v misiách v Chorvátsku, Kosove aj v Iraku, preto môžete najlepšie porovnať systém vysielania našich vojakov do zahraničia.

Situácia sa od roku 1993 radikálne zmenila. V personálnej oblasti najmä v tom smere, že do misií nevysielame vojakov zo zálohy. Zároveň sa ukázalo, že pokiaľ sa chceme zúčastňovať na takých náročných misiách, ako je napríklad Iracká sloboda,

misia v Afganistane, ale aj v Kosove, musíme pracovať na zlepšení systému vysielania vojakov aj ich servisu. Zatiaľ je to tak, že vojakov do jednotlivých misií stále vyberáme z viacerých jednotiek ozbrojených síl. Tiež im dáme novú výstroj, prípadne aj modernejšiu výstroj a špeciálnu techniku. Nie je to teda zatiaľ skutočne organická jednotka, ktorá by sa v rámci domáceho výcviku dlhodobo zžívala s týmto materiálom. Nehovorím, že vysielame nevycvičených ľudí. To nie. Ale predsa len je iné, ak niekto zverenú techniku berie ako samozrejmosť i v domácom podmienkach, nielen v rámci zladovania jednotky a jej vyslania za hranice. Tým chcem povedať, že akonáhle dokážeme realizovať Model 2010, budeme do misií vysilať organické jednotky.

• Keby ste boli konkrétnejší v oblasti výzbroje a výstroja...

V ozbrojených silách musíme dosiahnuť taký štandard, aby sme nemuseli jednotku vyslanú do zahraničia prezbriť a nanovo vystrojiť. Samozrejme, pokiaľ máme v niektorých prípadoch obmedzené množstvo techniky, napríklad ako transportéry Aligator alebo Tatrapan, musíme zvažovať, akú techniku kam pošleme. Ťažko je plakať nad chybami minulosti, prečo trebárs nemáme dostatok Aligatorov. Minister obrany sa snaží urýchliť ich dodávku, ale čakať so založenými rukami sa nedá. Zatiaľ je pozitívne i to, že sme po ukončenej misii UNMEE v Eritrei dali v čo najkratšom čase repasovať transportéry Tatrapan, ktoré majú aj lafetáciu na tankový guľomet. Jednoznačnou úlohou je tiež nahradiť terénne osobné autá. UAZ-y už jednoducho neobstoja. Vychádzame však z toho, čo máme, pretože sedieť a šomrať nie je naša práca.

• A okrem transportných možností...

Pokiaľ ide o Irackú slobodu, máme v nej jednotku, ktorá vykonáva úlohy tzv. combat support. Nie je to teda bojová jednotka, ale jednotka odborníkov, ktorá má výstroj a výstroj zodpovedajúce požadovaným úlohám. Samozrejme, stretávame sa s istými problémami – spomenúť možno trebárs náhradné dielce na obnovu techniky. Celko-

ve ale zodpovedne vyhlasujem, že až na možnosti prepravy v Iraku máme zodpovedajúcu výstroj aj výstroj. Fungovanie systému aj plnenie úloh je zabezpečené. A to v oveľa väčšej miere, ako to bolo v misiách v minulom desaťročí. V tomto smere sme rovnocennými partnermi našim kolegom v koalíčných silách. Na druhej strane sme profesionáli a chceme mať aj veci ešte kvalitnejšie. Pracuje sa na tom, či už je to štáb logistiky alebo ďalšie súčasti rezortu. Dôležité však je, aby sa takáto modernizácia uskutočňovala s víziou do budúcnosti, aby to nebolo len dajaké hasenie v misiách.

• Čím to je, že slovenskí vojaci boli doteraz vo všetkých misiách tak dobre hodnotení?

V prvom rade si myslím, že je to vďaka systému výcviku, hoci podľa môjho názoru i ten má rezervy a zaoberáme sa otázkou, ako ho ešte skvalitniť. Nepochybne to ovplyvňuje aj kvalitnejší výber ľudí do ozbrojených síl. No a je tu ešte jeden moment. V týchto ľuďoch nie je iba také to bezduché plnenie úloh, ktoré by postupne mohlo degenerovať do ľahostajnosti a „zašívactva“. Je v nich aj morálka a odhodlanosť. Považujem to za mimoriadne dôležité, ak si ľudia v misiách kladú otázku, ako by to vyzeralo, keby som zlyhal, keby som nezabral – a kvôli mne zlyhá moja jednotka. Mohlo by sa zdať, že je to len fráza – a že tým ľuďom ide aj tak iba o peniaze. Ručím vám za to, že to tak nie je. Len takáto morálna výbava by znamenala v krízových situáciách vážny problém hroziaci možno až demoralizáciou. Práve krízové situácie nám jasne dali odpoveď, že je to inak.

• Ako hodnotíte samotnú prácu s ľuďmi?

Situácia sa zlepšuje trebárs aj prijatím zákona o vojnových veteránoch. Teší ma aj to, že onedlho bude na Slovensku pracovné stretnutie predstaviteľov krajín NATO, kde sa budeme zaoberať psychologickými aspektmi služby v mierových misiách a vôbec servisom pre týchto ľudí. No i tak naše rezervy hodnotím ako značné. Dali by sa špecifikovať pred nástupom do misií, počas vyslania aj po návrate, a nebol by to krátky výpočet. Napríklad treba zlepšiť systém, ktorý ľudí upokojí

v tom zmysle, že – áno, štát ma vyslal do zahraničia, ale keby sa mi niečo stalo, nemusím mať obavu o svoju rodinu, lebo bude zabezpečená bez toho, aby prežívala ďalšie stresy pri vybavovaní všetkých záležitostí. Nemalo by sa stať, aby odškodňovanie pozostalých zamestnávalo celé skupiny ľudí na ministerstve aj generálnom štábe. Samozrejme, zákon bol aj v prípade mojich troch zosnulých kolegov z Iraku a jedného z Cypru naplnený, ale ukázalo sa, že systém treba zjednodušiť, aby fungoval pružnejšie. Bez toho, aby som to myslel čo len náznakom cynicky, som tiež presvedčený, že ľudia odchádzajúci do misií by mali byť na prípad nešťastia formálne pripravení. Skrátka – kým vojak odíde, má mať trebárs aj s pomocou právneho zástupcu vypracovanú poslednú vôľu či iné majetkovoprávne dokumenty. V prípade úmrtia by podobné dokumenty oprávňovali manželku alebo blízku rodinu konať v nemálo veciach okamžite bez toho,

aby bol na niekoľko týždňov či mesiacov, obrazne povedané, zmobilizovaný štáb právnikov. V iných štátoch to tak funguje.

• Skúsme sa vrátiť k psychologickému službe...

Aj systém tejto služby je prepracovaný a kvalitnejší, ako bol v minulosti. V každom prípade však musím povedať, že ako veliteľ som mal možnosť vidieť, kedy v práve naozaj ťažkých a vypätých situáciách aj ľudia, ktorí sa považovali za ateistov, neváhali ísť skôr za kňazom ako za psychológom, aby s ním ventilovali svoje problémy.

• Čím to je?

Nie som odborník ani na náboženstvo, ani na psychológiu, takže nie je na mne, aby som to profesionálne analyzoval. Na základe skúseností sa ale môžem domnievať, že psychologická služba sa vo vedomí vojakov musí zbaviť podvedomého rešpektu z toho, že môže ísť aj o istú formu kontroly alebo neoprávnenej selekcie. Myslím si, že tento

odstup vyplýva z toho, že pred každým nástupom do misie sú náročné a obávané psychologické previerky, na ktorých veľa vojakov neuspje. Tí, čo nimi prejdú, majú potom obavy, že čo ak ich sedenie s psychológom diskvalifikuje pred prípadnou ďalšou misiou, respektíve budú rovno repatriovaní domov. Myslím si, že v budúcnosti už bude treba vyberať do ozbrojených síl len takých vojakov, ktorí sú schopní služby v mierových misiách. Má to aj širšie konsekvencie. Ak do ozbrojených síl prijmeme človeka alebo ak v nich slúži vojak, ktorý nie je schopný služby v misiách alebo sa jej vyhýba, ako potom môžeme vyslať do zahraničia organické jednotky? Sami si tak deštruujeme systém, a preto s takýmto stavom sa nebudeme môcť zmieriť.

• A čo sa týka návratu ľudí?

Už nemôžeme čakať, že človek si bude sám hľadať uplatnenie. Personalisti musia dlho pred jeho návratom vedieť, čo a kde mu ponúknu. Alebo mu armáda poďakuje za službu a my sa s ním rozlúčime. To je takpovediac služobná stránka veci. Psychologická je neraz ťažšia. Nie málo ľudí sa

vráti a po roku odlúčená sa už nezžije s rodinou. Iní majú problém takpovediac prepnúť späť na mierové podmienky. Sú aj jednotlivci, ktorým blízki „vybielili účet“ a ocitli sa celkom na kolenách. Bez ohľadu na to si predstavte, koľko nebezpečných situácií, potláčaných emócií a stresu pôsobilo na vojakov v misiách. Nemôžeme pripustiť, aby sa po návrate stala z výkonného človeka doslova troska. Starostlivosť o ľudí vracajúcich sa z misií by sa teda mala zlepšiť. Som rád, že i v tomto smere sa prijíma celý rad opatrení a že je to neporovnateľne lepšie ako trebárs pred desiatimi rokmi.

• Na záver, pán plukovník, osobnejšie. Kedy ste si povedali, že vaša práca má naozaj zmysel?

Samozrejme, mal som tak ako každý o svojej budúcej práci veľa predstáv. Musím však úprimne povedať, že patríam k tým šťastlivcom, ktorí si na svoju službu neťažajú. Mal som možnosť zažiť azda všetko to, čo chce každý mladý chalan, ktorý sa vydá touto cestou. Pracoval som v prieskumných jednotkách, robil som práce pod vodou, cvičil som jednotky v špeciálnych činnostiach a aj som im velil, mal som možnosť slúžiť ako výsadkář. Velil som aj v zahraničí. Práve vtedy prišiel ten pocit skutočného uspokojenia. Tam som videl naozaj skutočný zmysel našej vojenskej práce, lebo sme mali možnosť nielen cvičiť, ale konfrontovať si všetky návyky, skúsenosti a znalosti v reálnych podmienkach neraz blízkeho boju. Ak je našim profesionálnym povolaním pripravovať sa na obranu či boj, až takéto reálne nasadenie ukáže, či dokážete veliť, prijímať správne rozhodnutia, plniť úlohy, udržať si disciplínu v jednotke a zároveň spolupatričnosť v kolektíve – či skrátka na to máte.

• A kedy vám bolo najťažšie...

Ťažkých chvíľ bolo nemálo. Najmä v Iraku, keď som na jednej strane musel vyžadovať naozaj tvrdú disciplínu a na druhej strane som musel doslova na lekárnických váhach vážiť, čo si ešte moja jednotka v podmienkach stáleho nebezpečenstva môže dovoliť a kedy je lepšie vrátiť sa z kratšej cesty. Keď som sa ako člen vyšetrovacej komisie vrátil do Iraku po tragickej smrti našich troch vojakov, ktorým som predtým velil a ktorí boli aj moji blízki kolegovia, tak to bolo naozaj najťažšie.

• Čo na to všetko vaša rodina?

U nás to nie je ľahké ani teraz, pretože opäť dochádzam na týždňovky – a to už viac ako päť rokov. Ale rodina, moja manželka aj tri dcéry, ma podporujú. Ak by to tak nebolo, buď by som túto profesiu nemohol robiť alebo by som nemal rodinu. Dobré rodinné zázemie je pre mňa viac ako polovica úspechu. Svojim blízkym sa môžem z celého srdca úprimne poďakovať. Tak ako ostatným rodinám, ktoré tvoria pre vojakov vyslaných do zahraničia pokojné a spoľahlivé zázemie.

Text a foto Pavol VITKO

Plukovník Ondřej Novosad sa narodil v roku 1962 v Jeseníku. Maturoval na strednej vojenskej škole v Martine, absolvoval Vysokú vojenskú školu pozemného vojska vo Výchove so ženijným zameraním. Pôsobil v rôznych veliteľských funkciách v ženijnjej brigáde v Seredi, v škole poddôstojníkov v zálohe v Martine, v 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline, v prapore rýchleho nasadenia v Martine, na veliteľstve pozemných síl v Trenčíne a pred príchodom do súčasnej funkcie v júni tohto roku bol veliteľom ženijného práporu pozemných síl v Seredi. V rokoch 1996 - 1997 bol zástupcom veliteľa ženijného práporu v misii UNTAES v Chorvátsku, v rokoch 1999 - 2000 velil slovenskému kontingentu v misii KFOR v Kosove a v rokoch 2003 - 2004 bol veliteľom slovenského kontingentu v Iraku. Je ženatý, má dve dcéry.

„Naše členstvo v NATO je nielen o výhodách, ale aj o zodpovednosti za vývoj vo svete,“ vyhlásil počas septembrovej návštevy Spojených štátov minister obrany Juraj Liška. Rezortného kolegu Donalda Rumsfelda okrem iného uistil, že Slovensko zostáva súčasťou koalíčných síl v Iraku.

Oficiálny program týždňového pobytu Juraja Lišku v USA sa začal aj skončil vo Washingtone, a to návštevou ministerstva obrany. V Pentagóne sa zoznámil s fungovaním Národného vojenského riadiaceho centra (NMCC), ktoré monitoruje a vyhodnocuje informácie o bezpečnostných rizikách. Podobné stredisko vznikne aj na slovenskom ministerstve obrany. Minister Liška dúfa, že sa tak stane už začiatkom budúceho roka.

Za okrúhlym stolom

„Sme pripravení aj naďalej podporovať reformy slovenských ozbrojených síl“, povedal na stretnutí s ministrom obrany riaditeľ Agentúry pre obrannú bezpečnosť a spoluprácu Jeff Kohler. Jej prostredníctvom pomáha americká administratíva pri financovaní našich reformných projektov. Kroky Juraja Lišku potom smerovali na pôdu Národnej univerzity obrany. „Sme hrdí na našich vojakov v medzinárodných misiách,“ povedal počas okrúhleho stola s predstaviteľmi univerzity a Pentagónu. Tí vyzdvihli predovšetkým prácu našich ženistov a špecialistov radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. „Výzvou dneška je vyvážiť náš záväzok medzinárodnému spoločenstvu so záujmami Slovenska ako člena NATO a s obranným plánovaním.“ Rozhodujúce sú teraz predovšetkým operácie Severoatlantickej aliance a medzinárodnej koalície,“ zdôraznil minister. Dotkol sa aj reforiem v ozbrojených silách. „Členstvom v NATO a v Európskej únii sa mení naše vnímanie prípadných ohrození. Preto upravujeme aj strategické dokumenty, ktoré nám dobre slúžili od roku 2001. Naše ministerstvo aktualizuje Model 2010 a dlhodobé plánovanie rozvoja ozbrojených síl.“ Slovensku ide podľa Lišku o lepšie prispôbenie sa vývoju bezpečnostné-

Na Arlingtonskom cintoríne

Minister obrany na oficiálnej návšteve USA

ho prostredia. „Ozbrojené sily a ministerstvo obrany budú menšie, štíhlejšie a plne profesionálne.“

Hokej, médiá a reforma

Z Washingtonu odletel Juraj Liška so sprievodom na základňu MacDill v Tampe na Floride. Okrem oficiálneho programu čakala na šéfa rezortu aj prehliadka hokejovej haly miestnych „bleskov“. Od predstaviteľov klubu aktuálneho víťaza NHL dostal Juraj Liška aj hokejku podpísanú slovenským útočníkom Martinom Cibákom.

„Slovensko zostane aj naďalej súčasťou koalíčných síl, ktoré pôsobia v Iraku,“ tieto slová povedal minister v exkluzívnom rozhovore pre médiá Washington Post, Was-

hington Times a Defense News. Slovenskí vojaci sú v krajine na humanitárnej misii, pôsobia na základe mandátu Bezpečnostnej rady OSN a so súhlasom Národnej rady Slovenskej republiky.

Na stretnutí s námestníkom ministra obrany USA pre akvizície, technológie a logistiku Michaelom Wynneom bola reč predovšetkým o stave reforiem v ozbrojených silách. Zmenami totiž prechádza okrem slovenskej aj americká armáda.

U rezortného kolegu

V piatok 24. septembra krátko popoludní vyrazila kolóna Juraja Lišku zo slovenského veľvyslanectva vo Washingtone opäť do Pentagónu. Tentoraz na stretnutie s Donaldom Rumsfeldom.

Rokovaniám dominovala bezpečnostná situácia vo svete s dôrazom na Afganistan a Irak. D. Rumsfeld sa Slovensku poďakoval za podporu v boji s terorizmom. Americký minister obrany zároveň ocenil náš pokrok pri reformách armády. Môžeme pomôcť aj pri výcviku irackých bezpečnostných zložiek. Bagdad však chce, aby sa tak dialo priamo v krajine. To je ale otázka ďalších rokovaní. Nateraz podľa Juraja Lišku neplánujeme rozšírenie nášho kontingentu, ktorý pôsobí v Iraku. Zvažujeme však materiálnu pomoc pre miestne obyvateľstvo, a to po zosumarizovaní možností ozbrojených síl. K podobnému kroku sme sa odhodlali už aj v Afganistane.

Martin KOVALIK
Foto Zenon MIKLE

S ministrom obrany USA Donaldom Rumsfeldom

Apostolat Militaire International /AMI/
General Assembly and Conference 2004
20-24 September 2004 Bratislava - Slovakia

Theme:
The Soldier and his Family today

Vojak a jeho rodina

Sedemdesiat delegátov zo 16 krajín sa zúčastnilo v bratislavskom hoteli Bôrik na 39. Medzinárodnej konferencii vojenských duchovných. Hostiteľom medzinárodnej konferencie Vojak a jeho rodina v súčasnosti bol Ordinariát OS a OZ SR na čele s Mons. Františkom Rábekom. Záštitu nad ňou prevzal minister obrany SR Juraj Liška. Účastníkov prijal aj predseda NR SR Pavol Hrušovský, ktorý vyzdvihol úlohu duchovných v našich ozbrojených silách.

Členovia nemeckej delegácie pripomenuli, že povolanie vojaka nie je náročné len pre neho samotného, ale i pre jeho najbližších. Častým javom býva, že sa rodinný život práve pre toto povolanie stáva len víkendovou záležitosťou. S postupnou profesionalizáciou aj našich ozbrojených síl sú vojaci nútení cestovať za prácou do iných miest, pričom len jedna z piatich rodín je ochotná sa z tohto dôvodu presťahovať. Druhým najdiskutovanejším problémom sa stal stav vojaka a jeho rodiny pri dlhodobom odlúčení počas zahraničnej mierovej misie. Vtedy sú jeho príbuzní nútení žiť v neustálom strachu a strese. Rodine nepomáhajú ani často zlé alebo skreslené informácie o situácii v krajine, kde práve pôsobí. Najcitlivejším a zároveň zložitým sa v súčasnosti stáva získavanie hodnoverných informácií z misií v takých krízových oblastiach ako je Afganistan či Irak.

Vojenský duchovní sa stávajú pre vojaka liečiteľom jeho duše, poradcom a priateľom, najmä, keď je na dlhý čas a stovky kilometrov vzdialený od svojich blízkych. „Vojak je len človek, aj on potrebuje duševnú rehabilitáciu,“ vyjadril sa na túto tému nigérijský brigádny generál Ef Bako.

Pomoc vojenským rodinám

Delegáti jednotlivých krajín navrhli viacero postupov, ako pomáhať veriacim vojakom a ich najbližším. Zhodli sa na potrebe väčšej starostlivosti o vojenské rodiny a nevyhnutnosti lepšie informovať príbuzných počas mierových misií. Dôležitým cieľom AMI bude zabezpečenie dostatočného kontaktu vojakov s ich domovom, vzájomné stretávanie sa vojenských rodín pri spoločných akciách, vybudovanie rodinných armádnych centier, efektívnejšie využitie dotačných fondov a pokus o rozšírenie sociálnych výhod. Ako sa podarí zrealizovať tieto plány, to sa ukáže už o rok na konferencii, ktorá sa uskutoční pri 40. výročí založenia AMI, pravdepodobne v španielskom Santiagu de Compostela.

Mária ÖLVEDYOVÁ
Foto Bc. Peter HAJNALA

zdôraznil: „Treba venovať pozornosť nielen osobe a osobnosti vojaka, ale aj jeho zázemiu, ktoré tak veľmi ovplyvňuje myslenie, konanie, výkonnosť. Teda na prvom mieste jeho rodine.“ Generál Gajdoš vyzdvihol dôležitosť vojenských psychológov a duchovných ako osôb najbližších k ľudskému srdcu. Jeho slová potvrdzujú aj skúsenosti zatiaľ nie dlhej histórie pôsobenia vojenských duchovných v našich ozbrojených silách.

Misia ako výzva

Postupná profesionalizácia armád si vyžaduje nový systém práce vojenských duchovných, ktorí sa doteraz viac-menej zameriavali na vojakov základnej vojen-

AMI je spoločenstvo založené v Santiagu de Compostela (Španielsko), ktoré už 39 rokov zjednocuje katolícke organizácie a združenia zo štyroch kontinentov so spoločným cieľom – podporovať veriacich vojakov a pomáhať im pri prežívaní života, služby a poslania vojaka 3. tisícročia v duchu viery. V súčasnosti je jej členom viac ako 40 krajín, ktoré majú vo svojich armádach vojenských duchovných.

Z Celje do Bratislavy

Kým v minulom roku v slovinskem Celje sa pozornosť venovala predovšetkým osobe vojaka tretieho tisícročia a jeho zodpovednosti za svetový mier, v Bratislave sa hlavnou témou stal vojak ako človek žijúci v kresťanskej rodine. Delegáti zdôrazňovali, že široké spektrum problémov spojených s povolaním profesionálneho vojaka a ich dopad na jeho rodinný život dodáva poslaniu kňaza v ozbrojených zložkách ešte väčší význam ako v minulosti.

Náčelník štábu operácií a výcviku GŠ OS SR brigádny generál Peter Gajdoš

skej služby. „Vojak profesionál a jeho rodina sú pre nás novou výzvou,“ zdôraznil aj generálny vikár Ordinariátu OS a OZ SR plukovník Marko Trochan.

Michailo Koltun, vojenský biskup ukrajinskej armády s pplk. Miroslavom Grucm z Generálneho štábu OS SR

Alfred Rotich, vojenský biskup z Kene spolucelebroval svätú omšu

Dožinky vojenských muzejníkov

Zoskokom parašutistov z Aeroklubu Slávnica sa v sobotu 25. októbra začali oslavy na piešťanskom letisku, ktoré vyvrcholili slávnostným otvorením stálej expozície Vojenského historického múzea (VHM) v Piešťanoch Výzbroj čs. armády v rokoch 1945 – 1992. Návštevníci môžu obdivovať exponáty v troch hangároch a na voľnej ploche.

V hangári č. 1 je umiestnená podstatná časť expozície

Exponáty tvorí kolesová, obrnená, pásová, raketová, ženijná, automobilová technika, lietadlá a vrtuľníky. Celkovo má múzeum vyše 45-tisíc múzejných predmetov, z ktorých takmer štyristo kusov predstavuje ťažká technika. Momentálne sa vystavuje a je sprístupnených vyše deväťdesiat kusov ťažkej vojenskej techniky, lietadiel a vrtuľníkov.

Riaditeľ Vojenského historického ústavu plk. v. z. doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc. pri slávnostnom otvorení pred asi dvoma stovkami pozvaných hostí pripomenul neľahké začiatky budovania múzea: „Začínali sme doslova od nuly, pretože po rozdelení republiky sa na

Slovensko dostal len zlomok múzejných exponátov. Dnes po desiatich rokoch môžem skonštatovať, že najmä zásluhou pracovníkov múzea, pomoci ministerstva obrany, Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky, veliteľstva výcviku a podpory, veliteľstiev pozemných a vzdušných síl i obidvoch vojenských akadémií otvárame historický prvú expozíciu Vojenského historického múzea v Piešťanoch.“

Pod VHM v Piešťanoch patrí múzejná expozícia Karpatsko-duklianskej operácie vo Svidníku, ktorá je rozšírená o boje vo východných Karpatoch v období 1. svetovej vojny,

s pamätníkom na Dukle s vyhladkovou vežou a exponátmi v Údolí smrti, dlhom vyše 20 kilometrov. Najnovšie pribudla pod „krídla“ VHM expozícia letectva a protivzdušnej obrany v Košiciach, ktorú budujú v spolupráci so Slovenským technickým múzeom.

Zástupca vedúceho služobného úradu MO SR pplk. Viliam Marušinec zhodnotil expozíciu slovami: „Klobúk dole pred pracovníkmi múzea. Bol som informovaný, v akých podmienkach sa táto expozícia pripravovala. O to viac si cením, čo dokázali. Myslím si, že každý návštevník múzea si príde na svoje. Určite sa všetci budeme tešiť na sprístupnenie nových exponátov, ktoré sú zatiaľ uložené v depozite múzea.“

Na otvorení stálej expozície sa zúčastnil aj prvý riaditeľ Vojenského múzea v Trenčíne pplk. v. z. Peter Turza, zástupcovia múzeí, pri-

Na otvorení múzea boli aj členovia klubov vojenskej histórie

Pplk. Mgr. Peter Kadlec, riaditeľ Vojenského historického múzea v Piešťanoch:

Je to len začiatok

Aká bola cesta od vzniku myšlienky vybudovať vojenské múzeum po súčasnosť?

Po prvýkrát sa začalo hovoriť o múzeu v roku 1993 po rozdelení republiky.

Narodil sa 1. júna 1958 v Púchove. Po absolvovaní Vojenskej strednej odbornej školy leteckej v roku 1977 pracoval na letisku v Trenčíne, neskôr na veliteľstve Východného vojenského okruhu a veliteľstve Armády SR. Od roku 1995 pracuje vo Vojenskom múzeu v Trenčíne. V roku 1999 sa stal jeho riaditeľom. V roku 1993 absolvoval štúdium na Vysokej vojenskej pedagogickej škole v Bratislave a v roku 2001 ukončil štúdium na FF UK v Bratislave, odbor múzejníctvo a kultúrne dedičstvo. Pplk. P. Kadlec je ženatý a má jedno dieťa.

Pplk. Peter Turza, ktorý pôsobil vo Vojenskom historickom ústave v Prahe, prišiel s myšlienkou vybudovať vojenské múzeum aj na Slovensku. Začiatky neboli ľahké a, bohužiaľ, problémy v technickej, materiálnej a personálnej oblasti pretrvávajú až do dnešných dní. Predpokladalo sa, že múzeum vybudujeme v Trenčíne, pretože v tomto meste na Považí sa nachádzajú dva významné opravárenské podniky. Dokonca

v tom čase, v roku 1996, bol spracovaný projekt múzejného komplexu s rozlohou štyri hektáre na letisku v Trenčíne. Nedostatok finančných prostriedkov a zrušenie piešťanskej leteckej základne prispeli k tomu, že sa na kolégiu ministra obrany v roku 2001 rozhodlo o premiestnení múzea do Piešťan.

Presťahovanie múzea nie je jednoduchá záležitosť...

Prevoz ťažkej techniky by nebol možný najmä bez pomoci Veliteľstva výcviku a podpory v Trenčíne a veliteľstva vzdušných síl vo Zvolene. Pracovníci múzea s príslušníkmi vojenských útvarov zo Sliača, Malaciek, Martina a Nitry previezli do Piešťan takmer všetku ťažkú techniku.

Kto vám pomáhal pri budovaní expozície?

O expozícii sa začalo hovoriť hneď po príchode na piešťanské letisko. Jej príprava nebola jednoduchá. Pomohli nám vojaci,

Medzníky

Marec 2003

Podľa protokolu z 28.12.1992 bola v marci 1993 vytvorená komisia na preberanie múzejných predmetov z Vojenského múzea Historického ústavu Armády ČR.

19. – 20. 7. 1993

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť a VOP Moldava nad Bodvou sa uskutočnil výber techniky určenej pre budúce vojenské múzeum (VM).

26. 8. 1993

Rokovanie so zástupcami Leteckých opravovní v Trenčíne (LOT) o možnosti uloženia a stráženia múzejnej techniky a výzbroje vznikajúceho vojenského múzea.

14. – 15. 9. 1993

Na trenčiansku železničnú stanicu prišli prvé vagóny s ťažkou technikou. Previezli ju do priestorov LOT v Trenčíne a uložili tam.

November 1993

Veliteľ Armády SR poveril pracovníkov oddelenia Vojenskej a vlasteneckej výchovy dočasnou zbierkotvornou činnosťou a starostlivosťou o múzejnú techniku až do vytvorenia VM.

26. 4. 1994

Minister obrany SR vydal rozkaz číslo 27, v ktorom rozhodol o zriadení Vojenského historického ústavu ako pracoviska základného vojensko-historického výskumu, archívneho a múzejného zariadenia rezortu MO SR so sídlom v posádkach Bratislava, Trnava, Trenčín, Svidník a Nové Mesto nad Váhom. Jednu z jeho troch súčastí predstavuje Vojenské múzeum v Trenčíne.

Júl 1994

Pracovníci múzea prevzali časti priestorov bývalej Vojenskej strednej školy pre potreby depozitu v Novom Meste nad Váhom.

4. 9. 1995

Riaditeľ LOT v Trenčíne daroval do zbierok múzea tri kusy leteckej techniky.

28. 11. 1995

Pracovníci Vojenského opravárenského podniku v Trenčíne (VOP) odovzdali VM prvé opravené vozidlo OT- 810.

2. – 5. 10. 1996

Na medzinárodnej výstave vojenskej a obrannej techniky IDEE' 96 v Trenčíne vystavovali pracovníci VM v Trenčíne prvé upravené exponáty.

9. 10. 2001

Na kolégiu ministra obrany SR bola prijatá Konceptia VHM s dôrazom na vybudovanie jednotného prevádzkovo-depozitno-expozičného komplexu na letisku v Piešťanoch.

Rok 2002

Začiatok prestavby objektov bývalej leteckej základne v Piešťanoch pre potreby VHM.

25. 9. 2004

Slávnostné otvorenie stálej expozície VHM – Výzbroj čs. armády v rokoch 1945 – 1992 v priestoroch VHM na letisku v Piešťanoch.

Prví návštevníci obdivujú raketový komplet Volchov

mátor Piešťan a ďalší hostia. Svojich kolegov prišla podporiť aj delegácia Vojenského historického múzea z Prahy s jeho riaditeľom pplk. Alešom Knížekom. Nechýbali historici, obdivovatelia vojenskej techniky takmer z celého Slovenska, ale aj z Nemecka.

„Dnes je veľký deň pre nás všetkých, ktorí sa venujeme vojenskej histórii profesionálne alebo amatérsky. Dúfam, že v budúcnosti nebudú mať pracovníci múzea existenčné problémy a že sa nájdu financie na rozvoj tejto, takej dôležitej, inštitúcie. Vo vyspelých krajinách si ľudia vedia svoje dejiny oveľa viac ako u nás na Slovensku. Stačí sa pozrieť, ako štedro sú dotované a budované expozície vo vojenských múzeách,“ zdôraznil s vážnosťou v hlase známy historik Ing. arch. Štefan Androvič z Trenčína, ktorý často uverejňuje svoje práce aj v našom dvojtyždenníku OBRANA.

Medzi vystavované skvosty patrí 240 mm samohybný mínomet 2S4 Tulpan a 203 mm samohybný kanón 2S7 Pion. „V málokto

vojenskom múzeu by ste našli tieto zbraňové systémy. Je to lahôdka pre skutočných odborníkov vidieť tento kanón,“ pousmial sa jeden z pozvaných hostí, amatérsky historik Karol Antalík, ktorý pomáhal pri budovaní expozície VHM v Piešťanoch. Riaditeľ múzea počíta s jeho pomocou aj v najbližšej budúcnosti.

Medzi ďalšie vzácne exponáty patria tanky radu T od verzie 34 až po 72M1, nákladné vozidlo Praga RN, Gaz-69 Búrka, protiletadlové kanóny, nákladné vozidlá typu Tatra od verzie 111 až po najmodernejšie typy, obrnené transportéry... Z letectva upúta návštevníkov MiG-21 niekoľkých modifikácií, Su-22 M4 a Su-25K, cvičné L-29, vrtuľníky radu Mi-8, protiletadlový komplet Volchov a ďalšie zaujímavé exponáty.

Na slávnostnom otvorení expozície VHM vystúpili s ukážkami bojov na sovietsko-nemeckom fronte i členovia Klubu priateľov vojenskej histórie Slovenska z Bratislavy a Klubu vojenskej histórie Golian z Banskej Bystrice pod vedením Romana Moravca a Martina Gaga.

sponzori, členovia klubu vojenskej histórie a množstvo ďalších ľudí, doslova fanatikov, ktorí mali a majú záujem, aby bola na Slovensku dôstojná vojenská expozícia. Paradoxne, až po odchode z Trenčína sa začína rozvíjať spolupráca s tamojším stredným odborným letecko-opravárenským učilištom. Pomohli nám aj príslušníci Národnej akadémie obrany z Liptovského Mikuláša, Technickej univerzity v Košiciach a aeroklubáci zo Slávnice a Nítry.

Máte dostatok financií na nákup a získavanie nových exponátov?

Vojenský historický ústav ako rozpočtová organizácia trpí akútnym nedostatkom finančných prostriedkov. Napríklad aj na rozširovanie múzea nákupom zbierkových predmetov a na ich ochranu. Múzeum je otvorené, ale nemáme lektorov. Túto prácu budú zatiaľ vykonávať pracovníci múzea. Lenže oni majú dosť svojej práce, za ktorú zodpovedajú. V susedných štátoch existujú vojenské múzea dlhé desaťročia.

O podpore a finančnom zabezpečení ani nehovorím. Na nákup, opravy a zabezpečenie chodu múzea majú niekoľkonásobne vyšší rozpočet. Pracujú v nich desiatky, ba i stovky zamestnancov. V Piešťanoch je nás osem. Naši ľudia zabezpečujú chod múzea, prevoz múzejnej techniky z útvarov, vyhľadávanie múzejnej techniky, opravy... Posledných niekoľko mesiacov dokázali naši zamestnanci doslova nemožné. Nevie, či si to vôbec niekto uvedomí, koľko práce je za nimi. Reálne by sme potrebovali minimálne tri oddelenia. Inými slovami aspoň dvadsať ľudí.

Múzeum je otvorené, kedy ho môžu navštíviť zájemcovia z radov širokej verejnosti?

V tomto roku bude expozícia otvorená do 31. októbra od 10.00 do 15.00 hodiny. Otvárame každú celú hodinu a posledná skupina návštevníkov môže vstúpiť do múzea o 14.00 hodine.

Dvojstranu pripravil Milan ČIPKA

KRÁTKO

Americká protiraketová agentúra MDA oznámila, že počas skúšok prepadovej raketovej riadenej strely Patriot PAC-3 na strelnici White Sands Missile Range v štáte Nové Mexiko úspešne sledovala taktickú balistickú raketovú riadenú strelu. Sledovanie uskutočnila pomocou radaru pracujúceho v pásme X zo zostavy protiraketového systému THAAD (Terminal High Altitude Area Defense). Prvý sériový radar systému THAAD obsluhovali vojaci zo základne Ft. Bliss v Texase.

...

Kanadské ozbrojené sily 16. septembra 2004 formálne akceptovali dodanie prvého viacúčelového ženíjého vozidla MPEV (Multi-Purpose Engineer Vehicle) od výrobcu Arva Industries. Dodávka prvého vozidla je súčasťou kontraktu, ktorý znie na zaobstaranie 28 kusov vojenských ženíjých vozidiel s hĺbkovým rýpadlom a nakladačmi v celkovej hodnote 20 miliónov amerických dolárov.

...

Prvý stredný dopravný vrtuľník NH 90 vyrobený pre fínske ozbrojené sily uskutočnil 15. septembra 2004 svoj prvý úspešný let na letisku výrobného závodu spoločnosti Eurocopter vo francúzskom Marignane. Na prvom lete sa zúčastnili dvaja piloti a dvaja špecialisti. Let vrtuľníka, ktorý je prvým strojom NH 90 zostavenom vo Francúzsku, trval jednu hodinu a prebiehal v priestore Marignane a Marseille.

...

Agentúra pre obrannú a bezpečnostnú kooperáciu USA oznámila Kongresu Spojených štátov možný predaj 55 kusov protiletadlových raketových riadených striel SM-2 Block IIIA Standard, 55 kusov kontajnerov MK 13 Mod 0 Holandsku, a to aj s príslušným vybavením a službami. Celková hodnota možného kontraktu dosahuje 70 miliónov amerických dolárov.

...

Predstavitelia thajského kráľovského vojenského námorníctva prevzali v továrni firmy AgustaWestland v Yeovile prvý ľahký námorný vrtuľník Super Lynx 300. Velenie thajského kráľovského vojenského námorníctva objednalo vrtuľníky Super Lynx 300 koncom roku 2001. Teraz ešte bude pokračovať výcvik thajských posádok vo Veľkej Británii. Vrtuľníky prídu do Thajska koncom roku 2004 a do služby ich zaradia začiatkom roku 2005.

...

Americká spoločnosť Lockheed Martin dodá sedem štvormotorových turbovrtuľových dopravných lietadiel C-130E pakistanským vzdušným silám. Šesť z týchto lietadiel pôvodne vlastnili kráľovské austrálske vzdušné sily. Modernizácia a modernizácia lietadiel sa skončí v októbri 2005.

...

Americká spoločnosť Orbital Sciences Corporation oznámila koncom augusta 2004 ďalšiu úspešnú skúšku novej nadzvukovej terčovej rakety QGM-163A Coyote SSST (Supersonic Sea-Skimming Target). Terčová raketa, ktorá vzniká pre velenie leteckých systémov amerického vojenského námorníctva NAVAIR, imituje protilodnú raketu útočiacu v malých výškach.

Poľský komár

Poľské ozbrojené sily používajú počas bojových streľieb z prenosných protiletadlových raketových kompletov Strela-2M a Grom, ako aj z hlavných protiletadlových kompletov ľahký terčový systém. Tento systém, ktorý vyvinul technický ústav vzdušných síl ITWL, tvorí ťahané prepravné a štartovacie zariadenie a dva typy ľahkých terčových lietadiel – jednorazové terče SMCP-JU Komar (foto) a viacnásobne použiteľné terče SMCP-WU Szerszeń. V prepravnom a štartovacom zariadení

je úsek na prepravu 8 kusov terčových lietadiel, pracovisko riadenia a príjmu údajov a samotné odpaľovacie zariadenie. Menší terč SMCP-JU Komar s rozpätím krídla 2,2 m a vzletovou hmotnosťou 25 kg má operačný dostup 1 000 m a vytrvalosť až 60 minút. Terč v základnom variante disponuje zdrojmi tepelného žiarenia. Väčší terč SMCP-WU Szerszeń s rozpätím 3,2 m a vzletovou hmotnosťou 35 kg má dvojnásobnú vytrvalosť a je vybavený pristávacím padákom.

Stork modifikuje Fokker 60

Holandská firma Fokker Services, ktorá je súčasťou spoločnosti Stork Aerospace, získala od velenia kráľovských holandských vzdušných síl kontrakt na modifikáciu dvoch lietadiel Fokker 60. Obidve lietadlá, ktoré sú v súčasnosti dislokované na Holandských Antilách, budú vybavené zlepšeným radarovým systémom, ďalšími palivovými nádržami a špeciálnymi pozorovacími oknami. Hodnota kontraktu sa odhaduje na 12 miliónov eur. Lietadlá Fokker 60 zotrávajú na Holandských Antilách počas nasledujúcich 1,5 – 2 rokov.

Skúška AASM

Francúzska generálna delegatúra pre vyzbrojovanie DGA uskutočnila 6. septembra 2004 prvú skúšku leteckej riadenej bomby AASM (Armement Air-Sol Modulaire) realizáciou celého navádzacieho cyklu. Bombu s laserovým poloaktívnym navádzacím systémom vypustil pilot stíhacieho bombardovacieho lietadla Mirage 2000. Pracovníci testovacích stredísk DGA sledovali pomocou technických prostriedkov bombu počas celého letu. Modulovú navádzanú leteckú bombu AASM vyvinula spoločnosť Sagem. Jej základný variant, ktorý bol aj testovaný, má bojovú časť konvenčnej leteckej bomby kalibru 250 kg. Bomba AASM má v tomto vyhotovení dolet v rozsahu niekoľkých desiatok kilometrov (podľa výšky vypustenia) a cieľ zasahuje s presnosťou 1 až 10 metrov.

Superľahký kanón

Nemecká spoločnosť Rheinmetall WM pokračuje vo vývoji najnovšieho ľahkého kanóna Rh 120 LLR L/47, s ktorým sa v blízkej budúcnosti ráta na aplikácie do bojových vozidiel novej generácie. Projektované bojové vozidlá budúcnosti, ktoré majú byť ľahšie ako bojové tanky súčasnosti, by mali byť schopné leteckej prepravy. Samozrejme, výkonnosť sa požaduje minimálne na rovnakej úrovni. Nový kanón má rovnakú balistiku ako tankový kanón Rh 120 L/44 z tanku Leopard 2A4/2A5. Základným rysom novej zbrane je oproti klasickým konštrukciám významné zníženie hmotnosti a záklzu. Hmotnosť kanóna Rh 120 LLR L/47 s hlavňou dĺžou 5 600 mm je približne 2 000 kg. Pri streľbe s tankovou muníciou DM 53 je energia spätného nárazu len asi 250 kN.

Úspešné streľby

Fregata HMS al-Rijád kráľovského saudského vojenského námorníctva uskutočnila 7. septembra 2004 úspešné bojové streľby s protiletadlovým a protiraketovým systémom SAAM (Surface to Air Anti-Missile). Streľby uskutočnili saudskí operátori vo výcvikovom centre v Stredozemnom mori neďaleko francúzskeho mesta Toulon. Streľbou a zničením vzdušného cieľa raketou Aster 15 operátori skončili svoj výcvik. Systém SAAM tvorí viacúčelový radar Arabel MFR (Multi-Function Radar), centralizovaný strelecký riadiaci systém, raketové riadené strely Aster 15 a odpaľovacie zariadenia Sylver.

Autonómny SHARC

Švédsky technologický demonštrátor bezposádkového bojového lietadla budúcnosti SHARC (Swedish Highly Advanced Research Configuration) uskutočnil koncom augusta svoj prvý autonómny let. Ide o lietadlo, ktoré vyvíja

spoločnosť Saab Aerosystems s čiastkovým spolufinancovaním obrannou materiálou administráciou FMV. Skúška sa uskutočnila na polygóne FMV vo Vidseli. Po vzlete bez pomoci pilota uskutočnil SHARC autonómnu misiu a sám aj pristál, pričom sa použili údaje z prijímača diferenciálneho systému družicovej navigácie GPS a rádiovýškomeru. Projekt demonštrátora SHARC začala realizovať švédská firma Saab v roku 2001 a už v roku 2002 s ním uskutočnila prvý let.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

KRÁTKO

Nové námorné prieskumné a útočné lietadlo Nimrod MRA4 uskutočnilo svoj prvý let 26. augusta 2004 zo základne firmy BAE Systems vo Woodforde blízko Manchestru. Lietadlo označené PA01 je jedným z troch strojov Nimrod MRA4, ktoré budú použité na konštrukčné a vývojové práce. Flotila približne 12 lietadiel Nimrod MRA4 nahradí od roku 2009 stroje verzie MR2, ktoré v súčasnosti prevádzkuje britské kráľovské vojenské námorníctvo.

...

Americká spoločnosť Northrop Grumman, ktorá vedie tím amerických a izraelských kontraktorov, pokračuje v skúškach taktického bojového lasera THEL (Tactical High Energy Laser), ktorý vyvíja pre pozemné sily Spojených štátov amerických a izraelské ministerstvo obrany. Počas poslednej skúšky v auguste 2004 laser zničil v krátkom časovom slede niekoľko delostreleckých mín.

...

Nórske vojenské námorníctvo intenzívne modernizuje svoju flotilu. Na začiatku júna predstavitelia jeho velenia pokrstili prvú novú fregatu triedy Fridtjof Nansen. V lete prebiehali skúšky nového raketového a torpédového člna triedy Skiold. Kompletná posádka pre prvé zo šiestich plavidiel tejto triedy bude k dispozícii v marci 2005.

...

Americká spoločnosť United Defense Industries získala od tankového a automobilového výskumného vývojového a skúšobného centra amerických pozemných síl TARDEC kontrakt v hodnote 18,4 milióna amerických dolárov na vývoj, analýzy a skúšky aktívneho obranného systému ADS (Active Defense System) proti tankovej podkalibrovej kinetickej prieražnej munícii.

...

V dňoch 10. – 12. septembra 2004 sa asi 250 príslušníkov amerických vzdušných síl presunulo na leteckú základňu Andersen AFB na ostrove Guam. Počas približne 120-dňovej rotácie vzdušných a kozmických síl nahradia príslušníci 20. expedičnej bombardovacej letky (20th EBS) svojich kolegov z 96. expedičnej bombardovacej letky (96th EBS), ktorí prišli na Guam v máji tohto roku. Obidve letky sú zo stavu 2. bombardovacieho krídla dislokovaného na leteckej základni Barksdale AFB.

...

Riadiaci výbor európskej obrannej agentúry EDA (European Defence Agency) po prvýkrát zasadol pod vedením vysokého splnomocnenca Európskej únie Javieru Solanu 19. septembra 2004 počas informačného stretnutia ministrov obrany krajín Európskej únie v holandskom Noordwijku. Agentúra EDA vznikla 12. júla 2004.

...

Americký výrobca Armor Holdings získal od velenia US Army kontrakt v hodnote 135 miliónov amerických dolárov na dodávku opancierovania pre ďalšie terénne automobily M1114 Up-Armored HMMWV. Kontrakt umožňuje zachovať tempo dodávania 450 upravených vozidiel mesačne až do roku 2005.

Obrnený kolesový
transportér XA-360P Rosomak

MSPO 2004

Sezóna výstav obranných a bezpečnostných technológií pokračuje. Jedným z posledných tohtoročných podujatí v našom regióne bol medzinárodný salón obranného priemyslu MSPO (Międzynarodowy salon przemysłu obronnego), ktorý sa koná každoročne na výstavisku v poľskom meste Kielce. Dvanásť ročník výstavy MSPO 2004 mal svoje miesto v kalendári od 30. augusta do 2. septembra. Ako každé podobné podujatie je zrkadlom stavu obranného priemyslu a akvizičných plánov ozbrojených síl usporiadateľa.

výstavná plocha presiahla 30 000 m². Počet vystavených reálnych exponátov, hlavne z ponuky poľských firiem, sa znížil. Napriek tomu, že tempo zmien sa oproti obdobiu pred desiatimi rokmi predsa len trochu spomalilo, zaujímavosti a novinek sme mohli vidieť aj počas výstavy MSPO 2004 viac ako dosť. Počas tohto roku im trochu pomohol nemecký národný pavilón, ktorý obsadil jednu celú halu. Určite by sa do nej zmestilo viac exponátov, aby nevyzerala

Po geopolitických zmenách v 90. rokoch minulého storočia sa zmenilo v priestore strednej Európy veľmi veľa – samotné krajiny, ich politika a, samozrejme, aj ozbrojené sily. Poľsko ako najväčšia krajina v regióne nechce zaostáť ani v oblasti vojenstva. Zachovaniu vojenskej moci a modernizácii jednotlivých zložiek svojich ozbrojených síl a techniky v ich výzbroji venuje skutočne veľa úsilia. Poľsko si aj v súčasnosti zachováva výkonné kapacity priemyslu a v oblasti modernizácií sa vo veľkej miere spolieha na vlastné zdroje a kapacity.

Samozrejme sa snaží spolupracovať s tými najlepšimi v tomto sektore a tým zabezpečiť svoju vlastnú kvalitatívnu a technologickú kontinuitu. Tohtoročná výstava MSPO opäť len potvrdila tieto známe fakty. Dvanásť ročník výstavy, samozrejme, už je o niečom inom, než to bolo v jej začiatkoch. Vtedy to bolo niečo úplne nové, jednoducho senzácia. Toľko dovtedy utajovanej a schovávanej vojenskej techniky na jednom mieste a naraz všetky tieto tajomstvá prakticky na tanieri! Dnes sú to už vyprofilované akcie, ktoré presne slúžia svojmu účelu a umožňujú stretnutia a rokovania špecialistov a obchodníkov, ako aj prezentácie aktuálnych trendov a novinek.

Tohtoročného podujatia sa zúčastnilo celkovo 270 vystavovateľov z 22 krajín. Raritou bola prvá účasť firmy až z juhoamerického Chile. Celková

Blok ovládania bojového
modelu ZMSU-127 Kobuz

Diaľkovo ovládaný
bojový modul
ZMSU-127 Kobuz

taká prázdna, ale aj tak mnohé nemecké firmy predstavili zaujímavé výrobky a technológie. Obzvlášť Bundeswehr prezentoval mnohé aktuálne typy zo svojej výzbroje.

Nemecké demonštrátory

Medzi najzaujímavejšie exponáty v nemeckom pavilóne patrili najrozličnejšie verzie ľahkého pásového obrneného transportéra Wiesel a komerčne veľmi úspešný transportér na prieskum použitia zbraní hromadného ničenia TPz 1 Fuchs s kompletným vybavením. Okrem sanitného variantu ľahkého pásového transportéra Wiesel vystavil Bundeswehr aj mínomet kalibru 120 mm na podvozku

Ľahké bojové vozidlo
LMZB Trynka

ktoré sa každodenne prezentovali na teritóriu kópie irackého tábora Babylon, sa, samozrejme, svojou produkciou chválili aj jednotlivé vývojové organizácie a výrobné závody. Mimochodom, kópia tábora Babylon, ktorá bola na výstave MSPO aj minulý rok, predstavuje všetky zložky poľských ozbrojených síl, ktoré sa zúčastňujú v súčasnosti na misii v Iraku. Na vonkajšej výstavnej ploche boli známe produkty, ako je napríklad prototyp

vyvíjanej samohybnej kanónovej húfnice Krab kalibru 155 mm alebo druhý prototyp samohybného protiletadlového hlavného kompletu Loara. Integrovaný samohybný kanónový komplet Loara, ktorý vyvinula akciová spoločnosť CNPEP Radwar, je vybavený prehľadovou rádiolokačnou stanicou, rádiolokačným opytovačom, streleckým riadiacim blokom s rádiolokátorom a viacpásmovou (denou/nočnou) optoelektronickou stanicou s laserovým diaľkomerom. Samozrejme, nechýba mu výkonný počítačový a riadiaci systém, čo mu umožňuje aj autonómnú činnosť na bojisku. Prehľadový radar s diaľkovým dosahom 26 km a výškovým dosahom 6 km umožňuje súčasne sledovať trasy až 64 cieľov a disponuje špeciálnymi algoritmami na sledovanie vrtníkov v režime vísenia. Jeho výzbroj tvorí dvojica automatických rýchlopalných kanónov kalibru 35 mm, ktoré bude Poľsko vyrábať na základe licencie firmy Oerlikon Contraves. Kanóny s kadenciou 550 výstrelův za minútu majú dosah 4 000 m, v prípade použitia streliva typu FAPDS je dosah až 6 000 m. Inštalácia bojovej nadstavby na upravenom tankovom podvozku chráni obsluhu pred strelami a črepinami. Vozidlo taktiež disponuje ochranou pred zbraňami hromadného ničenia a klimatizáciou.

Obrnený kolesový
transportér Ryś RCWS-12,7

transportéra Wiesel 2 a vozidlo Wiesel Ozelot, ktoré je súčasťou ľahkého protiletadlového raketového systému LeFlaSys. Odborníkov ale najviac zaujali technologické demonštrátory na podvozkoch ľahkých pásových transportérov radu Wiesel a pásového veliteľského transportéra M-113, ktoré prezentoval nemecký federálny úrad pre obranné technológie a zaopatrenie. Na ľahkých pásových podvozkoch radu Wiesel sa predstavili demonštrátory MOVE X a MOVE EL. Demonštrátor MOVE X predstavoval riešenie digitalizovaného vozidla budúcnosti s riadením cez kábové prevody, so schopnosťou činnosti v počítačovej sieti a s integrovanými prieskumnými senzormi. Demonštrátor MOVE EL, ktorého základom je taktiež vozidlo Rheinmetall Landsysteme Wiesel, poháňa diesel-elektrická motorová skupina a pomocný agregát. Tento demonštrátor vystavili s multispektrálnou maskovacou súpravou so schopnosťou adaptácie tepelnej infračervenej signatúry. Demonštrátor vozidlovej elektroniky a integrovaných riadiacich, pozorovacích a výcvikových prostriedkov MOVE XL je skonštruovaný na

základe veliteľského pásového transportéra M-113. Demonštrátor disponuje rozšírenou ochrannou súpravou, veliteľským a riadiacim systémom, schopnosťou ovládania bezposádkových lietajúcich a pozemných prostriedkov a rozšírenými možnosťami výcviku a školení.

Obrnená technika

Návštevníci zhliadli množstvo najrozličnejších typov techniky. Okrem zbraňových systémov a vojenských automobilov,

Bojové vozidlo pechoty
BWP-1 Puma RCWS-30

Stánku firmy Wojskowe Zakłady Mechaniczne z mesta Siemianowice Śląskie hrdlo dominoval obrnený kolesový transportér XC-360P Rosomak, ktorý bude zanedlho hlavným kolesovým bojovým prostriedkom poľských pozemných síl. Nové vozidlo vzniká v spolupráci spomínanej poľskej firmy a autora konštrukcie, ktorým je fínska firma Patria Vehicles Oy. Vystavený transportér bol vyzbrojený novovyvinutou vežou Oto Melara Hitfist-30P. Veľmi zaujímavá konštrukcia, ktorej autori neskrývajú svoj záujem ponúknuť ju aj Slovensku.

Samohybný protiletadlový kanónový komplet Loara v pochodovej polohe

Veža kompletu Loara

vácii v rozsahu -20° až $+60^{\circ}$ má maximálnu rýchlosť otáčania 1 rad/s. Vežička s elektrickou stabilizáciou je vybavená denným/nočným zameriavačom. Výška vozidla aj so streleckým stanovištom dosahuje 2,69 m. Bojová hmotnosť transportéra s výzbrojou a jedenástimi členmi posádky (veliteľ, vodič, strelec a osem vojakov výsadku) dosahuje 16,8 ton. Ďalšou zaujímavou verziou kolesového transportéra Ryś je jeho zdravotnícky

Prekvapením v expozícii WZM-5 bola prezentácia najnovšej verzie modernizovaného pásového bojového vozidla pechoty BWP-1 Puma s kanónovou vežou RCWS-30 izraelskej firmy Rafael. Prekvapila rýchlosť, s akou poľskí a izraelskí konštruktéri realizovali tento projekt, keďže táto veža mala svoju svetovú premiéru počas parížskej výstavy Eurosatory v polovici júna. Modernizované bojové vozidlo pechoty BWP-1 Puma RCWS-30 má výšku s vežou 2,45 m.

Novinky z Grudziądzu

Medzi naozajstné novinky patria aj výrobky prezentované vojenským opravárenským závodom WZU-2 z Grudziądzu. Táto firma, ktorá sa v posledných rokoch špecializuje hlavne na modernizácie protiletadlovej techniky sovietskej proveniencie sa nezaprela a predviedla modernizovaný mobilný protiletadlový raketový komplet Žądło (Žihadlo) a taktiež nový smer svojich aktivít – prototyp ľahkého bojového vozidla Trynka. Protiletadlový raketový komplet Žądło je prepracované bojové vozidlo 9A33BM3 kompletu 9K33M3 Osa-AKM,

Ďalším premiérovým vozidlom v expozícii Wojskowych Zakładów Mechanicznych Siemianowice Śląskie, ktoré zaujalo hlavne svojím vonkajším vzhľadom, bol obrnený prieskumný kolesový transportér BRDM-2M96iK+ Szakal+. Nová verzia vozidla BRDM-2 vznikla na základe skúseností získaných počas bojového nasadenia poľských vojsk v Iraku. Vozidlo je vybavené vnútorným obložením v priestore posádky, ktoré zabráňuje odlietaniu črepín, a novým vonkajším rámovým opancierovaním. Rámové opancierovanie zvyšuje šance vozidla pri ostreľovaní protipancierovými reaktívnymi granátmi radu RPG-7.

Poznaňské vojenské opravovne WZM-5 opäť prezentovali ďalší progres v konštrukcii modernizovaných kolesových transportérov SKOT Ryś. Spomedzi vystavených vozidiel tohto radu zaujal obrnený kolesový transportér Ryś RCWS-12,7 vyzbrojený diaľkovo ovládanou vežičkou izraelskej výroby s guľometom kalibru 12,7 mm. Vežička s pohybom zbrane v ele-

Interiér zdravotníckeho obrneného transportéra Ryś-Med

variant označovaný Ryś – Med. Transportér je dodatočne opancierovaný. Základnú posádku vozidla tvorí veliteľ, vodič a dvaja zdravotníci. Zdravotnícky transportér Ryś – Med je určený na evakuáciu štyroch ležiacich alebo ôsmich sediacich pacientov.

Obrnené vozidlo Szakal+

Technologický
demonstrátor MOVE EL

ktoré disponuje novou polovodičovou elektronikou, novými zobrazovacími jednotkami, novým systémom riadenia a velenia, novým opytovacím systémom a pôvodná TV kamera je nahradená novým optoelektronickým blokom. Nová stabilnejšia elektronika výrazne zväčšila rozsah priestoru detekcie vzdušných cieľov a komplet teraz dokáže zachytiť a sledovať podstatne menšie ciele. Optoelektronický blok SIC 121/TA, ktorý zahŕňa dennú a nočnú CCD kameru, termovízu kameru a laserový diaľkomer umožňuje strelbu proti vzdušným cieľom vo dne aj v noci počas rádiolokačného ticha.

Ľahké bojové vozidlo LMZB (lekki mobilny zestaw bojowy) Trynka je vlastne polonizovaným variantom terénneho automobilu americkej výroby M1025A2

zaradený aj automatický systém detekcie zamorenia chemickými bojovými látkami.

Ľahký bojový modul

Diaľkovo ovládané vežičky s veľkokalibrovými

štruovaným na činnosť v rozsahu pracovných teplôt -30°C až $+50^{\circ}\text{C}$. Nový bojový modul vyvinuli pre nový poľský kolesový obrnený transportér XA-360P Rosomak, kde ešte velenie poľských pozemných síl nerozhodlo, aký typ ľahkej vežičky zaradiť do výzbroje na týchto podvozkoch. Výhodou poľskej konštrukcie je jednoduchosť, nízka hmotnosť a pravdepodobne cena.

Granáty PG-7MT (hore)
a OG-7M (dole)

guľometmi, ktoré umožňujú efektívne vedenie boja pri minimálnom alebo úplne negovanom ohrození strelca, sú dnes žiadaným artiklom. Preto neprekvapí, že aj poľský obranný priemysel predstavil svoju koncepciu takéhoto zbraňového systému. Výskumno-vývojový ústav mechanických zariadení OBR SM z Tarnowa premiérov

Vývojová organizácia deklaruje použiteľnosť zbraňového modulu ZMSU-127 aj pre iné typy kolesových a pásových bojových vozidiel, ako sú HMMWV, BWP-1 Puma, SKOT Ryś alebo Honker. Modul možno opčne vyzbrojiť guľometom UKM-2000 alebo PKT kalibru 7,62 mm, prípadne automatickým granátometom GA-40 kalibru 40 mm.

Mnoho zaujímavostí bolo vidieť aj v ponuke širokej škály munície najrozličnejších kalibrov a určenia. Akciová spoločnosť ZM Dezamet z Nowej Dęby okrem inej produkcie predstavila dve nové strely na použitie z ručných reaktívnych granátometov RPG-7, ktoré sú určite jedny z najrozšírenejších na celom svete. Prvým je trhavý granát OG-7M a druhou novinkou je granát PG-7MT s tandemovou bojovou časťou. Reaktívny granát PG-7MT preráža oceľový homogénny pancier s hrúbkou 550 mm za elementom dynamickej (reaktívnej) ochrany. Nové granáty jednoduchým spôsobom výrazne zvyšujú efektívnosť použitia jednoduchého a lacnej pechotnej zbrane a umožňujú jej ďalšie zachovanie vo výzbroji.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Pracovisko operátorov
bojového vozidla Żądło

HMMWV. Základným spojovacím vybavením vozidla je nová rádiostanica Radmor RRC 9500. Vozidlo má na streche namontovaný kruhový rám, slúžiaci na inštaláciu ľahkých zbraňových systémov. Vozidlo Trynka vystavené počas MSPO 2004 bolo vyzbrojené jedným guľometom NSW alebo WKM-B kalibru 12,7 mm a odpaľovacím zariadením protitankových raketových riadených striel Spike s dostreľom až 4 000 m. Strelec guľometu je chránený rozmerným pancierovým štítom. Posádka vozidla má k dispozícii stabilizovaný ďalekohľad M-25 a systém nočného videnia. Do výbavy ľahkého bojového vozidla LMZB Trynka je

Anténové jednotky a blok optoelektroniky
bojového vozidla Żądło

Foto Miroslav GYŰRÖSI

RYŠ - MED

Zdravotnícky variant kolesového
obrneneho transportera

Slávny HMS Warspite

Keď sme na jar (Obrana č. 7/2004) v súvislosti s nemeckým bitevným krížnikom Seydlitz predstavovali najväčšie vojnové lode začiatku 20. storočia, spomenuli sme, že vyvrcholením britského námorného zbrojenia pred 1. svetovou vojnou bolo päť plavidiel triedy Queen Elisabeth. S výtlakom nad 30 000 ton a hlavnou výzbrojou ôsmich diel kalibru 381 mm boli v tom čase skutočne bezkonkurenčné.

Podnet na ich vývoj a stavbu dal prvý lord admirality Winston Churchill, podporovaný svojím poradcom a priateľom admirálom Fisherom. Viedla ich snaha nedopustiť, aby prevahu na svetových moriach získalo ambiciózne a nebezpečne zbrojace Nemecko.

Prelom v pohone i vo výzbroji

Peniaze schválil britský parlament v roku 1912 a pôvodne malo ísť o päť plavidiel – Queen Elisabeth, Warspite, Valiant, Barham a Agincourt. Projekt posledného síce zrušili, ale keď do kráľovskej pokladnice prispela Malajská federácia, nahradila ho Malaya.

Špecifikácia admirality znela na lode, ktoré by mali rovnakú veľkosť a ešte väčšiu palebnú silu než štandardné „bitevníky“, ale zároveň by boli rýchle ako bitevné krížniky. To predpokladalo zaviesť nové, dovtedy nevidané pätnásť-palcové delá i pohon založený výlučne na mazute. V dôsledku nedostatku ropných zdrojov totiž európske námorné mocnosti na svojich dovtedajších vojnových lodiach vykurovali kotly kombinovane – naftou aj uhlím.

Lode triedy Queen Elisabeth, zaraďované medzi tzv. superdreadnoughty, boli vlastne rozvinutím bitevných lodí triedy Iron Duke, ktoré však mali výtlak „iba“ 26 400 ton a desať 343 mm hlavných diel. Nové plavidlá mali vytvoriť ucelenú bojovú jednotku, schopnú rýchlosťou spolupracovať s bitevnými krížnikmi a znásobiť ich údernosť silnejším delostrelectvom.

Veže s hlavnou výzbrojou diel kalibru 381 mm niesol Warspite v tzv. superpozícii, teda v osi trupu. To mu umožňovalo pri bočnej salve páliť naraz zo všetkých ôsmich hlavní.

Zrod „kráľovnej“ triedy

Pochopiteľne, takú veľkú objednávku nemohla splniť jedna či dve lodenice. Preto sa každá loď novej triedy zrodila inde – Queen Elisabeth v Portsmouthe, Warspite v Devonporte, Valiant v Glasgowe, Barham v Clydebanku a Malaya v Newcastli. Súbežne v zbrojovkách montovali i nové delá, ktoré mali byť schopné preraziť 320 mm pancier na vzdialenosť 30 km. Hoci v porovnaní s 343 mm delami neboli veľkým konštrukčným pokrokom, vďaka zvýšenému kalibru túto požiadavku splnili a boli spoľahlivé, takže obstáli ešte aj

Bitevná loď Warspite po druhej prestavbe v roku 1937
Foto archív

v 2. svetovej vojne. Pre lepšie pochopenie mohutnosti tejto výzbroje uveďme, že veža s dvoma delami mala priemer 9 m, výšku i so základňou zapustenou do paluby 20 m a hmotnosť 1 039 t, pričom jedna delová hlaveň dlhá 42 kalibrov vážila 97 ton! Strely kalibru 381 mm s hmotnosťou 875 kg pri námere hlavne 30° doleteli až do vzdialenosti 32 km.

Pohon lodí zaobstarávali štyri turbíny Parsons najskôr s priamym náhonom a po prestavbách s reduktorom s výkonom

až 80 000 HP, ktorým paru dodávalo 24 a neskôr šesť zdokonalených kotlov Yarrow. S nimi dosahovali maximálnu rýchlosť 25 uzlov (vyše 40 km.h⁻¹).

Najväčší „bitkár“

Najdivšiu kariéru z lodí triedy Queen Elisabeth mal Warspite, čo akoby symbolizovalo i jeho meno „Vojnová zloba“. Do služby prišiel v marci 1915. Pôvodne mal dĺžku 195 m a max. šírku 27,6 m, ktorá po pridaní hrubšieho bočného panciera vzrástla na 31,7 m. Tým stúpol i jeho výtlak z 33 000 na 35 000 ton a neskôr až na 36 000 ton. Osem hlavných 381 mm diel dopĺňalo 12 a neskôr 8 diel kalibru 152 mm, rovnaký počet 102 mm protiletadlových kanónov, štyri 8-hlavňové 40 mm kanónové automaty „pom-pom“ a 11 kanónov Oerlikon kalibru 20 mm.

V júni 1916 Warspite s Valiantom, Barhamom a Malayou významne podporil bitevné krížniky viceadmirála Beattyho v Jutskej bitke pri Skagerraku. Začiatok 2. svetovej vojny ho zastihol v Stredozemnom mori, odkiaľ s lietadlovou loďou Furious vyhnal nemeckých korzárov Deutschland a Admiral Graf Spee. Na jar 1940 sa zaslúžil o zničenie eskadry nemeckých torpédoborcov pri Nórsku a v júni už bol opäť v Stredomorí. V novembri sa vyznamenal pri útoku na Tarent a v marci 1941 pri myse Matapan s Valiantom, Barhamom a lietadlovou loďou Formidable zničil talianske ťažké krížniky Fiume a Zara a dva torpédoborce. V roku 1942 podporil obsadenie Madagaskaru v Indickom oceáne. O rok nato v operácii Husky na Sicílii ostreľoval okolie Catanie a asistoval i pri vylodení pri Salerne. Tu ho v septembri 1943 ťažko poškodila nemecká bomba. Začiatkom júna 1944 však už bol opäť v plnej sile a v deň „D“ s bitevnou loďou Ramillies bombardoval vylodovaciu pláž Gold. Jeho vojnovou bodkou bolo krytie výsadku na ostrov Walcheren, ktorý umožnil oslobodenie Antverp.

V roku 1946 už nepotrebný Warspite vyradili z Royal Navy. Ešte aj cestou na šrotovisko sa prejavil ako bojovník, dvakrát pretrhol vlečné laná a uviazol na pláži. Tam ho napokon v roku 1956, deväť rokov pred smrťou jeho duchovného otca Churchilla, definitívne rozbírali.

PhDr. Ján DOLINAY

Rekonštrukčná
kresba husára
z pluku
Mikuláša Havora

Zo Sobotišťa k Gibraltáru

bojové skúsenosti v otcovom pluku a krst ohňom zažil ako kornet vo vojne, ktorá roku 1740 vypukla preto, lebo

mocnosti odmietli uznať nárok Márie Terézie na vládu v habsburskej ríši. V tzv. sedemročnej vojne (1756 – 1763) bol mladý gróf už podplukovníkom, ktorého poctila audienciou sama panovníčka.

Závažný, ba priam osudový obrat v živote Ladislava Havora nastal roku 1766, keď španielsky kráľ Karol III. požiadal svoju spojenkyňu Máriu Teréziu o pomoc pri reorganizácii španielskej armády. Súčasťou reformy bola aj reorganizácia ľahkej kavalérie podľa vzoru husárskeho vojska, ktoré sa mimoriadne osvedčilo v predchádzajúcich vojnách. Jedným z husárskych veliteľov, ktorého habsburská panovníčka vyslala do Španielska, bol aj pplk. Havor. Španielsky kráľ mu hneď udelil hodnosť plukovníka a vymenoval ho za veliteľa španielskeho dobrovoľníckeho jazdeckého pluku.

Významným krokom v ďalšom vývoji španielskej kavalérie sa stal rok 1762, keď plukovník Havor organizačne zlúčil tri dovtedy samostatne pôsobiace dobrovoľnícke jazdecké stotiny – navarrskú, andalúzsku a estramadarskú. Neoceniteľnými pomocníkmi mu pritom boli aj dvaja kapi-

táni uhorského pôvodu: Adam Molnár a Pavel Vinkóczi. Roku 1772 španielsky panovník vymenoval Havora za brigádiera, čiže do prvej generálskej hodnosti.

Pod múrmi Gibraltáru

Zakrátko po povýšení stál už Havor vo funkcii veliteľa ľahkej kavalérie pod múrmi pevnosti Gibraltár, ktorá od roku 1704 patrila Anglicku, s čím sa však Španielsko nikdy nezmierilo. V liste datovanom 20. decembra 1779 v poľnom tábore pri San Roque Havor – medzičasom povýšený na španielskeho podmaršala – príbuzným vo vlasti písal: „Už uplynulo sedem rokov, čo trávim čas blokádou ohromne silnej anglickej pevnosti. Sotva mám čas na písanie.“ Ďalej uvádza: „O vyššiu hodnosť sa už nemusím ani unúvať, leda ak o post veliaceho vojvodcu, čiže hodnosť maršala.“

Koordinovaný útok španielskej flotily a pozemného vojska, ktoré tvorilo 26 peších práporov a 18 švadrón kavalérie, sa však nezavrášil úspechom. V januári 1780 anglická flotila rozprášila španielske loďstvo a v septembri 1782 stroskotala aj spojenecská ofenzíva španielskych a francúzskych námorných i pozemných síl. V zmysle mierovej zmluvy uzavretej 30. septembra 1783 Španielsko získalo späť iba ostrov Minorca, Gibraltár naďalej (a vlastne dodnes) zostal súčasťou korunného územia Anglického kráľovstva. Po vojne zaujal podmaršal Havor funkciu vojenského guvernéra (zástupcu kráľa) v meste Jacca.

Roku 1788 nastúpil na španielsky trón Karol IV., ktorý Havora vymenoval za svojho vojenského poradcu. Mladší z bratov, Štefan Havor, ktorý medzičasom taktiež presídlil do Španielska a dosiahol tam hodnosť generála, v liste z 23. júna 1792 oznamoval príbuzným, že brat „často chorľavie a kvári ho aj vek, ... takže po celý rok ani nevyjde z kaštieľa.“ Zanedlho potom španielsky podmaršal Ladislav Havor v mestečku Jacca skonal. Presný dátum jeho úmrtia, rovnako ako ani narodenia sa dosiaľ nepodarilo objasniť.

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

O grófskej rodine Havorovcov neprinášajú dnešné, ale ani staršie biografické encyklopédie takmer žiadne údaje. Táto skutočnosť je dosť prekvapujúca hlavne preto, lebo viacerí príslušníci rodu sa najmä v 18. storočí preslávili na mnohých bojiskách vtedajšej Európy.

Vzápätí po vypuknutí vojny o tzv. poľské dedičstvo v roku 1733 ríšsko-nemecký cisár a uhorský kráľ Karol VI. (III.) Habsurský udelil grófovi Mikulášovi Havorovi plukovnícky patent s právom zriadiť si vlastný husársky pluk. Na jeho čele Havor statočne bojoval vo vojne o poľské (do roku 1735) a rakúske dedičstvo (od roku 1740). Ocenením jeho zásluh bolo povýšenie na generálmajora a podmaršala. Havor zahynul v boji v roku 1744, takže vlastníctvo pluku prešlo na generálmajora Jozefa Dežôfiho.

V otcových šľapajach

V grófových šľapajach sa vybrali aj jeho dvaja potomkovia. Starší syn Ladislav sa narodil v Sobotišti dakedy po roku 1720. Už od mlada získaval

Husárska uniforma

Vo výstroji a výzbroji husárov sa prejavil výrazný vplyv uhorskej tradície. V prvej polovici 18. storočia nosili na hlave kalpak, čiže vysokú čapicu lemovanú kožušinou. Na poľnej výprave si naň nastokli zelenú vetvičku – predzvesť neskoršieho maskovania. Husári vynikali pestrosťou rovnosaty, lebo farbu husto šnurovaného dolománu, vrchného krátkeho kožuška (mentieky) či nohavíc určovali príslušní majitelia plukov. Dolomány i rovnofarebné mentieky boli zväčša červené, zelené, modré či hnedé. Pri úzkych nohaviciach prevládala najmä červená a modrá farba, pričom husári zásadne nenosili zelené nohavice, čo súviselo s tradovanou poverou ešte z čias protitureckých bojov. Zelená farba bola totiž posvätnou farbou islamu a ak vraj Osmani chytili dakoho, kto si zelenou látkou zahaľoval nehanebné časti tela, hneď ho narazili na kôl. Ani zavedenie predpísaných uniformiem za vlády Márie Terézie neovplyvnilo strih husárskej rovnosaty. Jednotlivé husárske pluky farbu pokrývky hlavy kombinovali s farbou dolománu, pričom sa od roku 1772 určili len štyri možné farby husárskej uniformy: tmavomodrá, svetlomodrá, tmavozelená a svetlozelená. K zelenej dolománu sa nosili červené nohavice. Každý husár musel podľa dávneho zvyku nosiť fúzy.

Riaditeľ Bytovej agentúry rezortu ministerstva obrany Ing. Peter Staník: Naším cieľom je poľudštiť ubytovanie

• Mohli by ste predstaviť vašu agentúru?

V súčasnosti má Bytová agentúra rezortu ministerstva obrany (BARMO) približne 350 zamestnancov a je príspevkovou organizáciou. Riaditeľstvo je v Trenčíne. Okrem toho máme dve oblastné správy. V Liptovskom Mikuláši a Prešove. V bytovom fonde máme 3 500 bytov a v našej podriadenosti je 35 ubytovní rozmiestnených po celom Slovensku s 3 400 lôžkami. Pre ďalších 3 600 ľudí máme zabezpečené ubytovanie v civilných zariadeniach.

• Okrem kvality bývania v posádkových ubytovniach je dôležitým faktorom cena. Ako sa stanovuje?

Ceny a kalkulácie vychádzajú z nákladov za ubytovanie. Ceny schvaľuje zriaďovateľ, v našom prípade je to ministerstvo obrany. Napríklad v ubytovni Hviezda v Bratislave je to 105 korún za deň. Budovy, kde máme ubytovacie zariadenia, majú v mnohých prípadoch niekoľko desiatok rokov a vyžadujú veľké investície do opráv. Uvažujeme, že k zmenám cien by mohlo dôjsť v prípade viaclôžkových izieb. Jednolôžkové budú najdrahšie. Chceme neustále skvalitňovať ubytovanie. Napríklad lepšími službami, zlepšovaním komfortu. V podstate sme dostali ubytovne do našej podriadenosti len pred rokom a viete, v akom boli stave. Myslím si, že úroveň ubytovania sa postupne zlepšuje.

• Pravdepodobne najviac ubytovaných máte v Bratislave. Aká je tam situácia?

V Bratislave máme len jedno vlastné ubytovacie zariadenie, známu „Kukuricu“. Ostatní zamestnanci rezortu sú ubytovaní v civilných zariadeniach. Ku koncu tohto roka preberáme ubytovňu Šajby, ktorá sa bude rekonštruovať. Zatiaľ sme len správcovia objektu. A čo sa týka ubytovne Hviezda – najradšej by som dal „Kukuricu“ zbúrať. Stálo by to približne 50 miliónov korún. Na tom mieste by sa postavila nová, moderná ubytovňa. Myslím si, že táto budova nie je vhodná na ubytovanie.

• Aký je váš pohľad na ubytovne v iných posádkach?

Do konca roku bude pravdepodobne hotová rekonštrukcia ubytovní v Martine a Trebišove. Výrazne sa zlepšia podmienky na bývanie v týchto posádkach. Tak si predstavujem ubytovanie profesionálnych vojakov. Ubytovaní budú mať pekné izby, nový nábytok, spoločenské miestnos-

ti a posilňovne. Bohužiaľ, zatiaľ sa neplánujú žiadne veľké rekonštrukcie ostatných ubytovní. Nateraz na to nemáme. Niektorí predstavitelia rezortu obrany si v minulosti mysleli, že všetko vyrieši príspevok na bývanie. Ja si to nemyslím. Som za to, aby sa naďalej investovalo do našich vlastných ubytovacích zariadení. Z môjho pohľadu rekonštrukciu by potrebovali ubytovne vo Zvolene, Sliači, Prešove, Nitre a na Lešti. Náš rozpočet sa ale pohybuje na úrovni 250 miliónov korún. Opakujem, dostávame len obmedzené dotácie na rekonštrukciu, ostatné náklady financujeme z vlastnej činnosti. Naším cieľom je zároveň vytvárať v ubytovniach podmienky i pre mladých ženatých profesionálov. Chceme, aby tam mohli bývať mladé rodiny s jedným dieťaťom, kým nedostanú byt. Tak to bude napríklad v Trebišove.

• Bytový fond vašej agentúry má 3500 bytov. Aká je tam situácia?

Nikdy nemôžeme byť spokojní. Nájomníci boli zvyknutí pýtať si nové obkladačky, vodovodné batérie. Ja osobne presadzujem inú filozofiu. V našej agentúre by sme boli radšej, keby sa viac investovalo do panelákov formou opráv striech, energetických sústav a zatepľovaním. Starosti nám robia doslova notorickí sťažovatelia. Mnohí si pletú legislatívu, požadujú to, na čo nemajú nárok. Takmer každý týždeň riešime prípady s inšpekciou ministra obrany. Veľa sťažovateľov pochádza napríklad z bratislavských Dlhých dielov.

• Chystá sa zmena v odkupovaní služobných bytov do súkromného vlastníctva?

Podľa platnej legislatívy sa má byť po

ukončení služobného pomeru vrátiť naše agentúre. Od ministra obrany sme dostali úlohu spracovať podklady ekonomického charakteru, za akých podmienok by sa mohli odpredávať služobné byty do osobného vlastníctva. Teoreticky by BARMO mohlo odpredať až 90 percent bytov, pretože zatiaľ sa nemôžu predávať len byty nadobudnuté po 1. 1. 2001. A tých nie je veľa, asi 600. Ostatné sa môžu predať. Ja osobne som za odpredaj bytov.

• Chystá sa nákup nových bytov pre príslušníkov rezortu obrany?

V tomto roku sa odovzdalo 14 bytov v Trenčíne. To sú v zmysle bytovej politiky MO SR posledné byty, ktoré sa nakúpili pre príslušníkov rezortu. Všetky problémy má vyriešiť príspevok na bývanie. Okrem nich sa v Poprade dokončuje rekonštrukcia trinástich bytov v paneláku, ktorý slúžil ako posádková ubytovňa. Nie sú nové, už boli v bytovom fonde. Nájomníkom ich odovzdáme koncom roka.

• A čo bývanie pre budúcich profesionálnych vojakov a poddôstojníkov?

Ubytovanie v civilnom sektore je nákladnejšie ako v našich zariadeniach. Hľadáme aj iné budovy, kde by mohli byť ubytovne. Vo väčšine kasární je dosť vhodných objektov, kde by mohla byť ubytovňa. Také budovy som videl napríklad v Topoľčanoch. Momentálne je v civile ubytovaných 3 600 ľudí, v našich zariadeniach 3 400. Ubytovanie v civilných zariadeniach je v porovnaní s našimi približne o 70 % drahšie.

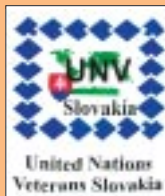
• Aké máte plány, priority do budúcnosti?

Musím to vidieť optimisticky, ináč by som sa neprihlásil na konkurz. V prvom rade chceme podstatne zlepšiť kvalitu našich služieb. Chceme, aby sa ľudia v našich zariadeniach dobre cítili. Je veľa pekných ubytovní, kde sa dbá na estetiku, čistotu. Zastávam názor, že BARMO môže poskytnúť ešte viac služieb.

Milan ČIPKA

CURRICULUM VITAE

Riaditeľ Bytovej agentúry rezortu ministerstva obrany Ing. Peter Staník sa narodil 26. októbra 1949 v Považskej Bystrici. V roku 1968 ukončil štúdium na SVŠ v Trenčíne. Vysokoškolské vzdelanie získal v roku 1978 štúdiom na Vysokej škole ekonomickej v Prahe. Dvadsaťpäť rokov pracoval v trenčianskej pobočke Ústavu systémového inžinierstva priemyslu š. p. v Bratislave, neskôr akciová spoločnosť Trellis. Po absolvovaní výberového konania bol 1. januára 2004 ustanovený do funkcie riaditeľa BARMO. Ing. P. Staník je ženatý a má dve deti.

V piatok 24. septembra sa v Tomášikove pri Galante uskutočnil 1. ročník streleckých pretekov O pohár Alexandra Dubčeka, ktoré usporiadalo občianske združenie UN-Veterans Slovakia. Spoluorganizátormi boli Spoločnosť Alexandra Dubčeka, vojenské útvary z posádky Sereď, Železničná polícia a Policajný zbor SR. Na súťaži sa zúčastnilo dvanásť trojčlenných družstiev.

Strel'by aj voľ'by

„Toto podujatie má okrem spomienky na Alexandra Dubčeka prispieť ku kolegiálnejším vzťahom medzi ozbrojenými silami a ozbrojenými zbormi v regióne. Zároveň chceme vytvoriť ďalšiu platformu na stretávanie sa členov i potenciálnych záujemcov o členstvo v našej organizácii, pretože bývalých mierotvorcov je najmä zásluhou ženistov v okolí Sereď niekoľko stoviek,“ konštatoval Dušan Ščevík, viceprezident UN-Veterans Slovakia, ktorý združuje približne dve tisíce bývalých slovenských mierotvorcov, ich spolupracovníkov a sympatizantov. Samozrejme, ani syn Alexandra Dubčeka, Pavol, nemohol chýbať medzi štartujúcimi.

Bývalí príslušníci mierových misií si zároveň za prezidenta svojho UN-klubu zvolili plk. v. z. Vladimíra Žbodáka. Zakladateľ a prvý predseda klubu plk. v. z. Ľubomír Kolenčík sa stal predsedom Nadácie UN-Veterans, ktorá má za cieľ pomáhať bývalým príslušníkom mierových misií a vojenských operácií v zahraničí.

Aj takto odovzdával funkciu prezidenta UN-Veterans Slovakia jeho zakladateľ plk. v. z. Ľubomír Kolenčík (vľavo), ktorý bol po vzniku samostatného Slovenska v rokoch 1993 - 1994 prvým veliteľom nášho ženijného práporu UNPROFOR v bývalej Juhoslávii. Jeho nástupca vo funkcii plk. v. z. Vladimír Žbodák bol na veliteľstve medzinárodného štábu vojsk OSN v bývalej Juhoslávii ženijným náčelníkom. V africkej Eritrei bol veliteľom slovenského kontingentu. V rokoch 1997 až 1999 pôsobil na sekretariáte Mierových síl OSN v New Yorku ako ženijný expert. Pred príchodom do súčasnej práce pôsobil už ako civilný zamestnanec OSN v pozícii regionálneho riaditeľa pre ženijné práce v africkom Kongu.

„Jedným z prvých cieľov nadácie je vybudovať v každom z bývalých veľkých krajov jeden penzión pre bývalých mierotvorcov. Budú určené pre tých, ktorí sa možno aj následkom psychického vypätia v zahraničí ocitli v kríze, stratili zdravie, rozpadli sa im rodiny a oni ostali sami,“ hovorí D. Ščevík.

„Mojím cieľom je organizáciu oživiť. Tak, aby každý vojak, ktorý prešiel misiami, vedel, že tu existuje zoskupenie, ktoré mu ponúka nielen možnosť stretávať sa s bývalými kolegami, ale aj zastupuje jeho záujmy,“ avizuje nový prezident UN-Veterans Slovakia V. Žbodák. Hovorí, že jednotlivé kluby na regionálnej úrovni by mali pomáhať svojim členom aj pri získavaní zamestnania po prechode do civilu. On sám tomu môže napomôcť tiež, nakoľko pracuje vo WAY Industry, kde vyrábajú známe odmenovacie komplety Božena. Vojenské odmenovanie je predsa len niečo iné ako odmenovanie humanitárne, ale naša spoločnosť sa bude postupne snažiť získať vo svete zákazky na strojové odmenovanie. Vďaka našej databáze vieme, koho by sme mohli osloviť,“ vysvetľuje V. Žbodák. Dodáva, že vojaci alebo humanitárne organizácie prostredníctvom Božien odmenujú v Afganistane, Iraku, Eritrei, Chorvátsku,

Etiópii, Libanone, Thajsku i na Srí Lanke. „V Etiópii zaúča do obsluhy Boženy náš päťčlenný tím, dvaja sú na Srí Lanke, z Libanonu sa už vrátili a ďalších dvoch bývalých vojenských odmenovačov pripravujeme vyslať do Eritrey,“ uzatvára Vladimír Žbodák.

Text a foto Pavol VITKO

Plná poľná
SLOVENSKÝ ROZHLAS

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia *o vojakoch a nielen pre vojakov*. I tento rok sa na vás každý piatok o 21.05 hod. tešia na najpočúvanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Minár, Bernard Roštecký a Petra Repková.

ARMÁDNY
magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 19.15 a repríza relácie je nasledujúcu sobotu o 14.15 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielať reláciu a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/ e-ziny/Vaše námety a podnety môžete poslať na e-mailovú adresu: ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Pavol Dubček pri svojom terči

Bližšie informácie o členstve v UN-Veterans Slovakia vám poskytne Dušan Ščevík na telefónnom čísle 0903 - 431 680

Dobrovoľná strata hviezdičiek v Turci

Budovanie martinskej vojenskej odbornej školy pozemného vojska sa podľa jej povereného veliteľa majora Jána Mareka nemohlo zaobiť bez niektorých skúsených odborníkov. Inak nebolo možné zabezpečiť v potrebnej miere hneď od začiatku požadovanú kvalitu prípravy odborníkov. Profesionálni vojaci stáli predčasom pred neľahkým rozhodovaním: Prevziať ponúkanú nižšiu vojenskú hodnosť a stať pri zrode novej školiacej inštitúcie alebo odísť do zálohy?

Podpráporčiaci Roman Jánoška (zľava), Eduard Budz a Rastislav Kubiš sa rozhodli pre svoju dobrovoľnú degradáciu

Túto dilemu mal aj 35-ročný rodák z Bojníc, ešte nedávno major Eduard Budz. Po ukončení vojenskej strednej školy v Nitre a vysokej vojenskej školy pozemného vojska vo Vyškove nastúpil v roku 1990 do desiateho martinského tankového pluku. V nasledujúcich rokoch vystriedal aj ďalšie útvary v meste. Začínal ako veliteľ čaty. Postupne bol veliteľom roty, zástupcom veliteľa práporu pre výcvik i veliteľom práporu. Potom prišla chvíľa vážneho profesionálneho i životného rozhodnutia.

Z majora podpráporčík

„Nebol som slepý. Videl som, že ozbrojené sily po svojej reorganizácii budú síce

potrebovať odborníkov, ale s oveľa nižšími hodnotami. Aj napriek tomu rozhodovanie, či prijať nižšiu hodnosť, nebolo ľahké. Keby som povedal opak, klamal by som. Veď jednotlivé hodnoty človek dostal za roky vykonanej práce. Hviezdičky sa na náramenníkoch neobjavili len tak, pre nič za nič,“ spomína inžinier Eduard Budz a po chvíli uvažovania dodáva: „Napokon rozhodla moja láska k vojenskému remeslu. Mohol som síce odísť do predčasného dôchodku, ale ešte by som chcel niečo dokázať v uniforme. Od malička som chcel byť vojakom. Asi to vo mne zostalo aj naďalej.“

A tak sa zo dňa na deň stal z majora Budza podpráporčík. Pracovné okolie

túto zmenu prijalo pomerne pozitívne. Niektorí sa síce čudovali, ale postupne si zvykli. S dobrovoľnou degradáciou súhlasila aj manželka a prijali ju i jeho dve deti. Spokojný je aj major Marek.

„Práve na takýchto odborníkoch ako je podpráporčík Budz stavíme základy novej školy. Keď som predčasom prišiel, mnohí mi tu dlho vysvetľovali, aké ťažké, ba priam nemožné, bude vybudovanie novej školy. Podpráporčík Budz a ešte zopár ďalších nehľadali výhovorky. Pustili sa do práce a snažili sa všetky problémy vyriešiť čím skôr. Preto je celkom logické, že sa pri rozbehu školy budem orientovať predovšetkým na nich,“ vyhlásil major Ján Marek.

Pozitívny duch

Medzi ďalších, na ktorých sa spolieha, patrí aj nadporučík Rastislav Kubiš. Rodák z Košíc maturoval na vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Potom ukončil v Liptovskom Mikuláši dôstojnícku školu a neskôr prešiel niekoľkými martin-skými útvarmi. Dostal ponuku pracovať vo výcvikovej odbornej škole ako starší inštruktor. Malo to však jeden háčik. Musel sa vzdať svojej hodnosti a z radov dôstojníkov prejsť medzi práporčíkov.

„Ponúkaná práca ma lákala. Premýšľal som doma spoločne so ženou, ktorá je tiež profesionálna vojačka, ako ďalej.

Veliteľ školy major
Ján Marek s desiatničkou
Jankou Hornáčkovou,
ktorá zažila v poslednom
čase doslova hodnostnú
hojdačku

Aké sú pravidlá

Zákonom č. 512 z 19. 8. 2002, ktorý mení a dopĺňa zákon č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“), bol novelizovaný aj § 187 zákona, týkajúci sa ustanovovania profesionálnych vojakov (PrV)

- a) v dôstojníckych hodnostiach do funkcií s plánovanou práporčickou hodnosťou,
- b) v práporčických hodnostiach do funkcií s plánovanou poddôstojníckou hodnosťou a
- c) v poddôstojníckych hodnostiach do funkcií s plánovanou hodnosťou mužstva.

Nové znenie §187 umožňuje profesionálnym vojakom v čase prebiehajúcich organizačných zmien v ozbrojených silách pokračovať v služobnom pomere aj v nižších hodnostiach, než dosiahli v predchádzajúcom období svojej profesionálnej kariéry. K ustanoveniu PrV do takýchto funkcií je potrebný ich písomný súhlas. Súčasne s ustanovením do funkcií sa im nahrádza dosiahnutá vojenská hodnosť hodnosťou, ktorá je plánovaná pre funkcie, do ktorých sú ustanovovaní.

V prípade, ak ide o ustanovenie do nižšej funkcie (nižší súčet funkčného platu a príplatku za riadenie) v dôsledku organizačných zmien alebo z dôvodu zdravotnej nespôsobilosti na výkon zastávanej funkcie, profesionálnemu vojakovi sa zachováva služobný príjem z predchádzajúcej funkcie, najdlhšie však jeden rok.

Samozrejme, títo PrV môžu byť v ďalšom období ustanovovaní do iných voľných funkcií v súlade s potrebami ozbrojených síl, ak pre tieto funkcie spĺňajú kvalifikačné predpoklady vzdelania, kvalifikačné požiadavky na výkon funkcie podľa dosiahnutej hodnosti a na základe záverov služobného hodnotenia.

V prípade, že títo profesionálni vojaci budú ustanovení do funkcie, kde je plánovaná vojenská hodnosť rovnaká ako dosiahli predtým (pred nahradením hodnosti), tak im služobný orgán (riaditeľ Personálneho úradu) opätovne túto vojenskú hodnosť prizná.

Od platnosti novely zákona do augusta 2004 bolo v rámci ozbrojených síl ustanovených so súčasným nahradením vojenskej hodnosti 220 dôstojníkov, 880 práporčikov a 1030 poddôstojníkov.

Tieto personálne činnosti sa vykonávajú s profesionálnymi vojakmi nedostatkových odborností a s tými profesionálnymi vojakmi, ktorí majú záujem pokračovať v profesionálnej službe podľa potrieb Ozbrojených síl SR.

plk. Emil HVASTA
náčelník OdPeM štábu personálneho
manažmentu GŠ OS SR

Napokon som sa rozhodol aj preto, lebo je tu bývalý major Budz, ktorého poznám ako špičkového odborníka a dobrého človeka,“ približuje svoje rozhodovanie 30-ročný Rastislav, ktorý bude od prvého októbra podpráporčíkom. V súčasnosti diaľkovo študuje už štvrtý rok na vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši.

Zlaté dôstojnícke hviezdičky sú minulosťou aj pre bývalého poručíka, dnes už podpráporčíka a od prvého októbra nadrotmajstra Romana Janošku. Vojenská kariéra rodáka zo Zlatých Moraviec sa začala odvíjať v banskobystričskom vojenskom gymnáziu a pokračovala v dôstojníckej škole vo Vyškove. Po rozdelení ČSFR dokončil štúdium v Liptovskom Mikuláši a nastúpil do Martina. Pôsobil ako inštruktor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO) v prapore okamžitej reakcie. Pred časom premýšľal, či ísť s chemickou jednotkou do Rimavskej Soboty.

„Nakoniec som sa rozhodol, že zostanem v Martine. Už som si tu zvykol na ľudí i prostredie. Teraz vidím, že som vlastne urobil dobre. Lebo okolo vznikajúcej školy sa zišla skupina zanietených ľudí, ktorí chcú niečo dokázať. Cítim sa medzi nimi veľmi dobre. Vláadne tu pozitívny duch. Neodradilo ma ani v poradí už druhé dobrovoľné prijatie nižšej hodnosti. Aj keď mnohí moji bývalí kolegovia to dodnes nevedia pochopiť,“ približuje svoje rozhodovanie 30-ročný inštruktor RCHBO martinskej výcvikovej odbornej školy.

Hodnostná hojdačka

Anabázou prevzatia nižšej hodnosti prešla aj náčelníčka pracoviska administratívnej bezpečnosti desiatnička Janka Hornáčková. Rodáčka z Liptovského Mikuláša sa po maturite na obchodnej škole vybrala na Považie. V Novom Meste

nad Váhom absolvovala ročnú práporčícku školu žien zameranú na spisovú službu. Potom pôsobila v martinských útvaroch ako výkonná práporčíčka. Pred rokom v lete bola už nadrotmajsterkou. Vtedy sa musela rozhodnúť, ako ďalej.

„Premýšľanie nebolo ľahké. K svojej hodnosti som sa prehrýzala postupne. Musela som splniť všetky odborné i pracovné predpoklady na povýšenie. Trochu ma škvelo aj to, že noví vojaci si budú myslieť, že som v ozbrojených silách ešte nič nedokázala. Nakoniec som sa rozhodla pre nižšiu hodnosť. Aj preto, že chcem zostať aj naďalej v uniforme. V civilnom živote nie je pre ženu veľa možností zamestnať sa v Martine a okolí,“ hovorí 27-ročná matka jedného dieťaťa, desiatnička Janka Hornáčková. Prvý októbrový deň bude pre ňu predsa len znamenať jednu pozitívnu zmenu. Bude povýšená do hodnosti čatára...

Vo vojenskej verejnosti kolujú mnohé názory na dobrovoľné prijatie nižších hodností. Niektorí tento krok odsudzujú, iní ho vítajú. Aj keď, kým to podľa podpráporčíka Eduarda Budza človek sám neprežije, len veľmi ťažko túto problematiku pochopí. Major Ján Marek vidí v tomto inštitúte jednu z ciest, ako v tomto období zachrániť pre mnohé útvary a školiace zariadenia potrebných odborníkov. „V žiadnom prípade ale nemôže ísť o celoplošný proces. Treba vyberať a ponúknuť takúto možnosť len tým profesionálnym vojakom, ktorí sú špičkoví odborníci a ich odchod by znamenal, že sa nepodarí udržať kvalitatívnu úroveň práce v danej oblasti. Zároveň treba vyberať typy ľudí, ktorí sú schopní a ochotní pracovať v nových podmienkach,“ zdôraznil poverený veliteľ Výcvikovej odbornej školy pozemného vojska v Martine major Ján Marek.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Kontrola zbrojenia a odzbrojenia

2. časť

Napriek tomu, že vojensko-politická situácia v Európe dosiahla v poslednom období vysoký stupeň stabilizácie, naďalej je nevyhnutné aplikovať všetky opatrenia v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia. Hlavnými nástrojmi kontrolných mechanizmov sú verifikačný a informačný režim.

Dokončenie z čísla 18/2004

Aj keď na personál pracujúci v jednej či druhej sfére sa kladú rôzne odborné nároky, výsledkom je vzájomná interakcia oboch oblastí. Nie je možné aplikovať verifikačné prostriedky bez relevantných informačných vstupov. A naopak: poskytovanie informácií bez možnosti spätnej väzby ich overenia neprináša požadované naplnenie vzájomných očakávaní. Pristúpením Slovenskej republiky k Severoatlantickej zmluve rapídne vzrastá podiel Slovenského verifikačného centra (OdSVC) na spoločných projektoch v rámci aliance. Je nesprávne domnievať sa, že začlenením štátu do jednotného systému koordinovaného prístupu poklesne pomer vykonaných a prijatých inšpekčných aktivít a nároky na OdSVC sa zredukujú. Práve smerovaním záujmu na nečlenské štáty NATO z bývalého Sovietskeho zväzu objem nárokov narastá a má stúpajúcu tendenciu.

Zapojenie sa do systému koordinácie cieľových a záujmových oblastí pre výkon inšpekčných aktivít so sebou prináša:

Zabezpečenie pohotovostného systému ad-hoc inšpekcií vyžaduje zvýšenie pri vyčleňovaní finančných prostriedkov na operatívne nasadenie inšpekčných skupín Slovenskej republiky v rámci týchto aktivít:

- znížovanie konvenčnej výzbroje a techniky Ruskej federácie za Uralom,
- odsun vojsk a vojenskej techniky Ruskej federácie z vojenských základní v Gruzínsku,
- odsun a preprava vojenských konvojov s vojenskou technikou a muníciou Ruskej federácie v Moldavsku,
- zabezpečenie monitorovania priebehu znížovania nadpočetnej techniky v Azerbajdžane, a pod.

Všetky náklady na personál, či už inšpektorov alebo pozorovateľov, hradí počas týchto aktivít členský štát NATO, ktorý v momente získania informácie o takejto udalosti zabezpečuje pohotovostnú službu. Vyžaduje to operatívne riešenie vzniknutej situácie zo strany všet-

kých subjektov zainteresovaných do procesu zabezpečenia zahraničných aktivít v rámci rezortu ministerstva obrany.

Pridelenie platených inšpekcií. Úsilie zmluvných štátov Zmluvy o KOS v Európe na udržanie fungovania systému vzájomnej kontroly vyvrcholilo prijatím dohody o adaptácii tejto zmluvy, ktorá je v súčasnosti v štádiu ratifikačného procesu. Nové ustanovenia zavádzajú mechanizmus tzv. platených inšpekcií, ktoré majú za cieľ rozšíriť rozsah kontroly, ale zároveň nezaťažovať inšpektované štáty po splnení si zmluvou stanovenej povinnosti o prijímaní inšpekčných skupín. Vzájomne zostavené multinárodné inšpekčné skupiny, ktorých vedúca krajina sa bude určovať rotačným systémom spomedzi všetkých členských štátov NATO a bude pokrývať všetky finančné náklady spojené s vykonaním inšpekcie, budú využívať maximálny rozsah stanovený pridelenými inšpekčnými kvótami.

Aby nedošlo k mylnej predstave, že NATO, ktoré v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia zastupuje výbor VCC, len vyžaduje od svojich členských štátov vždy pripravený personál a s tým spojený perfektný výkon počas všetkých inšpekčných aktivít, poskytuje aliancia v rámci možnosti relevantné kapacity na **pripravu inšpektorov a pozorovateľov** vo svojej škole v Oberammergau. Vzhľadom na požiadavku vysokej profesionálnej pripravenosti pracovníkov v danej oblasti sa účasti v kurzoch prikladá mimoriadna pozornosť. Slovenská republika bola, tak ako aj iné členské štáty, vyzvaná, aby kurzy obsadila nielen študentmi, ale podľa možnosti a kapacít, aj lektormi.

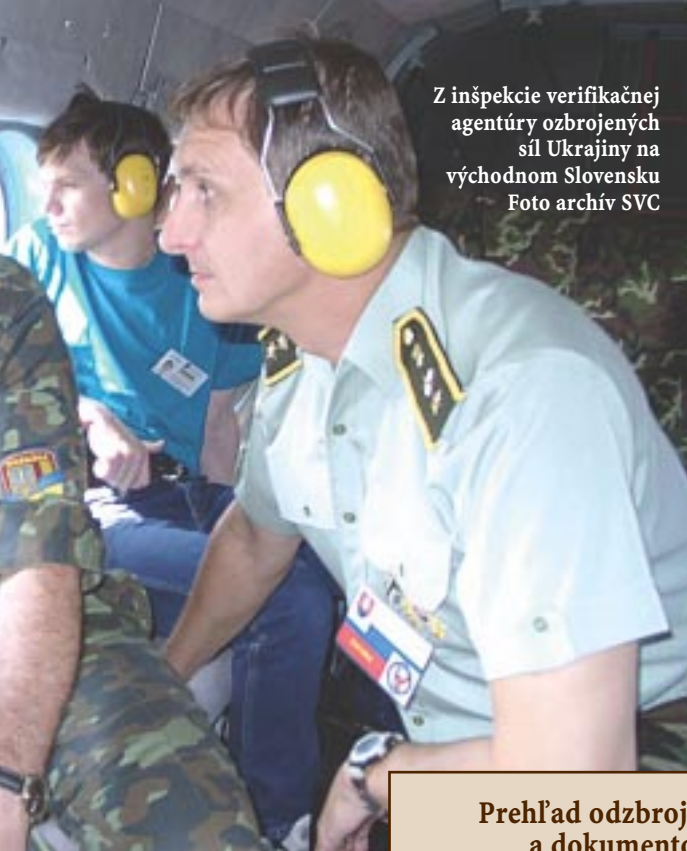
Medzinárodné informácie

Čoraz viac zložiek rezortu ministerstva obrany si uvedomuje rozsah informácií a podkladov, ktoré je možné získať od OdSVC z dokumentov poskytovaných v rámci informačného režimu v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia, ako aj

ich význam pre zabezpečenie svojej činnosti. V rámci analytickej a informačnej podpory rozhodovania spracovávajú naši príslušníci materiály rôzneho zamerania a rozsahu s cieľom poskytovať ucelený obraz o stave a zmenách v ozbrojených silách všetkých zmluvných a účastníckych štátov, ktoré sú viazané právnymi a politickými záväzkami vyplývajúcimi z platných medzinárodných odzbrojovacích zmlúv, dohôd a dohovorov. Z dôvodu jednotnej koordinácie postupov pri analýze dokumentov určených na plánovanie inšpekčných aktivít bol v rámci aliance zriadený výbor OII (Outstanding Implementation Issues), v rámci ktorého pracovníci OdSVC v spolupráci s ostatnými partnermi pripravujú a sumarizujú informácie potrebné na praktický výkon verifikačných činností. Vzájomná spolupráca aliančných partnerov priniesla rozsiahle zmeny taktiež v automatizácii procesu poskytovania a spracovávania informácií. Okrem softvérového vybavenia používaného na spracovanie ročných výmenných informácií a okrem aplikácií na zapracovanie záverečných dokumentov z inšpekčných aktivít, základným zdrojom aktuálnych informácií je báza dát pod názvom VERITY XXI. Tá slúži predovšetkým na podporu implementácie Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe. Pre Slovenskú republiku, tak ako pre ostatných členov aliance, vyplýva povinnosť aktualizovať všetky overené a zistené údaje. Ide predovšetkým o zapracovanie a pravidelnú kontrolu ročných výmenných informácií, relevantných notifikácií súvisiacich so zmenami v počtoch konvenčnej výzbroje a techniky, živé sily a v organizácii ozbrojených síl. Z uvedených sku-

Z inšpekcie verifikačnej
agentúry ozbrojených
síl Ukrajiny na
východnom Slovensku
Foto archív SVC

točností je zrejme, aký široký záber povinností vyplýva pre OdSVC, aby dôstojne pokračovala v trende nastúpenom v roku 1993 pri zrode verifikačnej agentúry.

Nároky na prácu i peniaze

Vstup Slovenskej republiky do NATO je významnou medzinárodnou udalosťou, ktorá výrazne ovplyvňuje plnenie záväzkov SR v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia. Najdôležitejšia zmena spočíva v tom, že všetky verifikačné aktivity budú koordinované aj v kontexte so záujmami a potrebami aliancie. Príslušníci OdSVC sa zapájajú do osobitných inšpekčných aktivít organizovaných NATO v rámci ad hoc pohotovostného systému. Tento trend však zároveň prináša rast nárokov kladených na OdSVC nielen pokiaľ ide o rozsah plnených úloh i spracovaných výstupov, ale aj samozrejme, pokiaľ ide o potrebu pridelenia zvýšeného limitu finančných prostriedkov.

Slovenská republika vždy aktívne pristupovala k otázke vzájomnej spolupráce so všetkými partnermi. Preto sa OdSVC chce popri plnení svojich povinností v budúcnosti zamerať aj na ďalšie okruhy partnerstva a spoločné projekty:

- Na základe doposiaľ získaných skúseností pripravovať možnosti, ako doplniť informačný režim verifikačnými mechanizmami u zmluvných dokumentov, u ktorých doteraz absentoval.
- Sústrediť sa na aktivity Regionálneho verifikač-

ného centra pre juhovýchodnú Európu (RACVIAC) a prispievať odbornou spolupracou i poskytnutím ľudského potenciálu na posilnenie a rozvoj aktív v tomto regióne.

- Pravidelne sa zúčastňovať na aktivitách pod patronátom krajín bývalého Sovietskeho zväzu (predovšetkým Ruská federácia, Bielorusko a Ukrajina) s cieľom rozvíjať vedomosti a jazykovú pripravenosť na účely vedenia inšpekčnej činnosti v ruskom jazyku.
- Vo všetkých smeroch pristupovať aktívne s dôrazom na upevnenie stabilnej pozície Slovenskej republiky v spoločenstve aliančných partnerov.

Teritórium Slovenskej republiky a Ozbrojené sily SR sú teraz vnímané ako územie a ozbrojené sily členského štátu

NATO. Plnenie záväzkov v oblasti kontroly zbrojenia a odzbrojenia po vstupe Slovenskej republiky do Severoatlantickej aliancie je nutné chápať ako komplex úloh, do ktorých patrí:

- koordinácia a spolupráca v štruktúrach NATO,
- vlastné záväzky vyplývajúce z platných medzinárodných odzbrojovacích zmlúv, dohôd a dohovorov,
- ochrana územia a Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Rezort ministerstva obrany stojí pred úlohou zabezpečiť ich kvalitné a profesionálne splnenie vo všetkých stanovených oblastiach. Pri dostatočnom materiálnom, technickom a personálnom zabezpečení sú všetci príslušníci OdSVC pripravení obstať v každej konfrontácii na poli ich pôsobnosti s cieľom udržiavať dôveryhodnosť Slovenskej republiky a zvyšovať jej kredit v očiach zahraničných partnerov.

*npor. Mgr. Michal
POLÁČEK
Slovenské verifikačné
centrum*

Prehľad odzbrojovacích zmlúv, dohôd, dohovorov a dokumentov, ktoré sa SR zaviazala plniť od svojho vzniku v r. 1993

Rok	Zmluva, dohoda, dohovor, dokument
1993	Zmluva o konvenčných ozbrojených silách v Európe (nadobudla platnosť 17. 11. 1993)
	Dohovor o zákaze alebo obmedzení použitia určitých konvenčných zbraní, ktoré môžu byť považované za nadmerne zraňujúce alebo majúce nerozlišujúce účinky (nadobudol platnosť sukcesiou v r. 1993)
	Dohovor o zákaze vývoja, výroby a hromadenia zásob bakteriologických (biologických) a toxínových zbraní a o ich zničení (nadobudol platnosť sukcesiou v r. 1993)
1994	Viedenský dokument 1994 (nadobudol platnosť 28. 11. 1994)
1995	Daytonská mierová dohoda (nadobudla platnosť v decembri 1995)
	Dohovor o značkovaní plastických trhavín pre účely detekcie (nadobudol platnosť sukcesiou v r. 1995)
1997	Dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení (nadobudol platnosť 23. 10. 1997)
1999	Dohovor o zákaze použitia, skladovania, výroby a transferu protipechotných mín a o ich zničení (nadobudol platnosť 1. 8. 1999)
	Bilaterálna dohoda medzi SR a MR (platná od januára 1999, ukončenie platnosti v r. 2004)
2000	Viedenský dokument 1999 (nadobudol platnosť 1. 1. 2000) Dokument OBSE o ručných a ľahkých zbraniach (nadobudol platnosť 24. 11. 2000)
2001	Bilaterálna dohoda medzi SR a Ukrajinou (nadobudla platnosť 26. 5. 2001)
2002	Zmluva o otvorení nebi (nadobudla platnosť 1. 1. 2002)

Prehľad medzinárodných zmlúv, dohôd, dohovorov a dokumentov, ratifikačný proces ktorých zatiaľ nebol v SR ukončený

- Zmluva o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (prijatá na 50. VZ OSN 10. 9. 1996)
- Dohoda o adaptácii Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe (prijatá na Samite OBSE v Istanbuli 19. 11. 1999)
- Protokol V o výbušných pozostatkoch vojny Dohovoru o určitých konvenčných zbraniach (prijatý na konferencii v Ženeve 28. 11. 2003)

Tendencie vojenského novinárstva

Oslo hostilo od 11. do 15. septembra štyri desiatky vojenských novinárov z 15 krajín, ktorí sa na pozvanie nórskeho ministerstva obrany a rezortného vojenského dvojtyždenníka Fortsvars Forum zúčastnili na 25. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače (EMPA).

Nórsko sa stalo hostiteľskou krajinou vojenských novinárov aj preto, lebo vlani sa prvý raz v histórii EMPA stal jej prezidentom žurnalista zo Škandinávie Eigil Stordhal, šéfredaktor Fortsvars Forum.

Káva s ministerkou

Novinárom z vojenských médií sa na príslušných veliteľstvách či základniach venovali na najvyššej úrovni nielen reprezentanti pozemných síl, letectva, námorníctva, domobrany či základne NATO v Ulsnes, ale aj náčelník generálneho štábu generálporučík Svein Ivar Hansen a ministerka obrany Kristin Krohn Devoldová. Aj z ich úst sme počuli, aké mimoriadne dôležité je pre ministerstvo obrany spolupracovať na jednej strane s civilnými médiami a na strane druhej kultivovať komunikáciu prostredníctvom vojenských médií v internom prostredí rezortu. Šarmantná ministerka so silným postavením nielen v nórskej vláde, ale aj s rešpektom v nórskej obrannej komunite po svojej dvadsaťminútovej prednáške o hlavných cieľoch rezortu veľmi energicky diskutovala o mediálnej scéne aj počas polhodinovej prestávky na kávu. Vojenským médiami a komunikácií v rámci obrannej komunity prikladá značný význam. Svedčí o tom aj takmer 100-tisícový náklad rezortného 40-stranového dvojtyždenníka, ktorý v 4,5-miliónovom Nórsku dostávajú nielen vojaci v aktívnej službe, ale je zasielaný aj príslušníkom domobrany, rezervistom či organizáciám spolupracujúcim s ozbrojenými silami.

Mimoriadne zaujímavá bola aj beseda v reprezentatívnom klube patriacom Vojenskej komunite Oslo. Na nej sa novinárski experti zamýšľali predovšetkým nad uhlami pohľadu médií na teroristické zločiny. Ani reportér Spiegla Andreas Ulrich, ani šéfredaktor spravodajstva nórskej verejnoprávnej televízie Håkon Borde či generálny sekretár Nórskeho atlantického výboru Chris Preben-

Šéfredaktor hlavného dánskeho vojenského časopisu Forsvarfokus Christian Reinhold (v strede) a podplukovník v. z. Henri Gerard, ktorý viedol belgickú vojenskú vydavateľskú agentúru a ako dôchodca je šéfredaktorom spravodaja pre vojenských hudobníkov a pre nositeľov vojenského vyznamenania Rad kráľa Leopolda, sa rozprávajú s ostreľovačmi nórskej domobrany.

sen však nedokázali definovať, do akej miery médiá monitorovaním teroristických zločinov vlastne napomáhajú ich prezentácii, respektíve to, nakoľko by akékoľvek zadržovanie týchto informácií deformovalo slobodu slova a demokratické hodnoty.

Smerovania

Na pravidelných ročných konferenciách EMPA sa zúčastňujú predovšetkým šéfredaktori vojenských periodík či vedúci pracovníci vydavateľstiev rezortov obrany. Aké sú teda tendencie vo vojenských médiách? Na túto otázku nie je jednoduché odpovedať, pretože niet dvoch rezortov obrany, kde by bola situácia rovnaká. Jedno zo smerovaní však tak trochu personifikuje Eigil Stordhal, ktorý sa po podplukovníkoch, plukovníkoch i generáloch stal ako prvý civilný žurnalista prezidentom EMPA. Jednoznačnou tendenciou totiž je, že redakčnou kostrou vojenských médií sa vo väčšine krajín Európy stali civilní zamestnanci. Vojaci sa v nich alebo striedajú v rámci kariérneho postupu alebo v nich pracujú po skončení aktívnej činnosti ako dôstojníci v zálohe.

Ďalšou jednoznačnou tendenciou je posilňovanie novinárskeho charakteru internetových stránok. Tie už prestávajú mať podobu klasického spravodajského oznamovateľa či plochy na publikovanie povinných informácií. Vďaka príspevkom vojenských žurnalistov sa stávajú aj internetovými novinami. Tiež je zrejmé, že značná časť rezortov obrany má ambíciu preniknúť do televízie. Trebárs aj formou, akú má u nás Armádný magazín. Darí sa to len málokde. Nemôžeme porovnávať to, že trebárs nemeckí vojaci majú prostredníctvom káblovej siete vlastný kanál a štyri desiatky tvorivých a technických televíznych pracovníkov. Môžeme však

hovorí o takmer všetkých menších krajinách, kde sa vojenským štábom zatiaľ len občas podarí odvyselať aktuálny dokument alebo v rámci plateného reklamného času príspevok o náboroch do armády.

Azda všetci nám závidia pravidelnú reláciu Plná poľná vo verejnoprávnom rozhlas. S takým priestorom na najsilnejšom národnom rozhlasovom okruhu sa nemohol pochváliť nikto. A tlačéné médiá? Zaujímavé je, že najsilnejšiu štruktúru majú azda v Poľsku. Okrem celorezortných periodík majú svoj profesijnó-informatívny, ako aj teoretický časopis letci, pozemáci aj námorníci. Vo väčšine krajín však v posledných rokoch zaznamenali väčšiu či menšiu redukciu titulov. Vo viacerých stredných a menších štátoch sa ako minimum ukázalo vydávanie jedného reprezentatívneho vnútrorezortného časopisu – takmer vždy je to dvojtyždenník – plus jedného teoretického periodika. O tom, že tieto tituly majú mimoriadnu podporu, vrátane najmodernejšieho technického vybavenia, však netreba pochybovať. A hoci naša OBRANA pracovala donedávna trebárs úplne bez digitálnych fotoaparátov a vybavenie laptopmi je tiež ešte pred nami, zožala pri prezentácii v Oslo maximálne uznanie. Samozrejme, nikto sa kvôli nej nenaučil po slovensky, ale vďaka žánrovej pestrosti a grafickej nápaditosti ju kolegovia vojenský novinári hodnotili z prezentovaných titulov ako jeden z najlepších. A ešte niečo. Napríklad Belgičania vysielajú minimálne na jeden týždeň v mesiaci za svojimi vojakmi v misiách reportéra a fotografa a raz za dva mesiace približne na desať dní vyráža do misií televízny štáb. Materiál využijú nielen pre vojenské médiá, ale snažia sa ho umiestniť aj v civilných. Podobne sa o to snažíme aj u nás.

Text a foto Pavol VITKO

Odišiel veľký vojak Malej vojny

V utorok 14. septembra 2004 sme sa v bratislavskom krematóriu rozlúčili s vajnorským rodákom, generálmajorom vo výslužbe Ing. Teodorom Obuchom (13. 9. 1913 – 8. 9. 2004). Ako poznamenal generálny vikár OS a OZ plukovník Marko Trochan, skončila sa životná púť čestného človeka, oddaného slovenského vlastenca, dlhoročného dôstojníka, hrdinu Malej vojny, letca a účastníka národného boja za oslobodenie. Zomrel iba päť dní pred svojimi 91. narodeninami.

Mal päť a pol roka, keď na vlastné oči videl tragický pád lietadla Caproni Ca.33, v ktorom zahynul generál M. R. Štefánik. Po absolvovaní Vojenskej akadémie v Hraniciach na Morave v roku 1937 pôsobil ako poručík najskôr v Mladej Boleslavi. Septembrovú mobilizáciu v roku 1938 prežil ako veliteľ rot v okolí Vranovskej priehrady. V januári 1939 ho premiestnili do popradského horského pešieho pluku. Po vyhlásení slovenského štátu ho prevzal ako jeho veliteľ. Útvar bol vzápätí pre

nedostatok veliteľov i mužstva reorganizovaný na prápor. Po vypuknutí vojnového konfliktu s horthyovským Maďarskom 23. marca 1939, ktorý neskôr historici pomenovali Malá vojna, bol prápor presunutý do priestoru Sniny. Už na druhý deň sa jeho vojakom podarilo vytlačiť maďarských agresorov z Kolonice a z Dary.

V rokoch 1940 – 1942 absolvoval Teodor Obuch Pozorovateľskú školu dôstojníkov letectva v Trenčianskych Biskupiciach a bol zaradený do pozorovacej letky v Spišskej Novej Vsi. V roku 1943 absolvoval základný a pokračovací pilotský výcvik, neskôr stíhačský výcvik. Po vypuknutí SNP odišiel s jednotkou Ivana Haluzického (tzv. motoprápor) z Piešťan a vo funkcii zástupcu veliteľa sa s ňou zúčastnil v bojoch na rôznych úsekoch povstaleckého frontu. Piateho októbra ho letecky prepravili do ZSSR. Po sformovaní 1. čs. zmiešanej leteckej divízie bol ustanovený do funkcie veliteľa prvej perute 2. čs. stíhacieho leteckého pluku. Koniec vojny ho zastihol na letisku v Balici pri Krakove.

Od jesene 1945 zastával štábne funkcie na veliteľstve 4. leteckej divízie v Trenčíne a na veliteľstve letectva 4. (vojenskej) oblasti v Bratislave. Absolvoval Vysokú školu vojnovú v Prahe (1949), potom pôsobil v Leteckej vojenskej akadémii v Hradci Králové (1949 – 1951) a na Vyššej škole dôstojníkov letectva (1951 – 1955). V roku 1954 bol povýšený do hodnosti plukovníka. V rámci „očisty“ armády od dôstojníkov, ktorí slúžili v armáde vojnovéj Slovenskej republiky, ho najprv zaradili do funkcie veliteľa Leteckej strelnice v Malackách a 31. 12. 1957 predčasne prepustili do zálohy. Plne rehabilitovaný bol až po novembri 1989. Prezident ČSFR mu 8. mája 1992 udelil Rad M. R. Štefánika IV. triedy a 12. októbra 1992 ho povýšil do hodnosti generálmajora vo výslužbe. Stál aj pri zrode Slovenského leteckého zväzu gen. Dr. M. R. Štefánika.

Dr. Petr ŠVANDA, CSc.

KRÁTKO

V Centre simulačných technológií Národnej akadémie obrany maršala A. Hadika v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnilo veliteľsko-štábne cvičenie s využitím simulačných technológií Východný vánok 2004. Hlavným cieľom cvičenia bolo zladit' činnosti štábu práporu pri plánovaní, organizácii a vedení obranného boja a upevniť praktické návyky cvičiacich v spracovaní bojových dokumentov, zjednotiť obsah a rozsah spracovávanej operačnej dokumentácie v značkách NATO.

...

Pri príležitosti Dňa Ozbroyených síl SR zorganizovala 22. septembra 2004 Akadémia ozbrojených síl (AOS) gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši deň otvorených dverí pre študentov stredných priemyselných škôl a gymnázií, aby sa oboznámili so študijným programom a podmienkami štúdia na akadémii. Pri prehliadke telovýchovných zariadení ich zaujali ukážky plaveckých techník a nácvik boja zblízka.

...

Personálny úrad Generálneho štábu OS SR, Regrutačné stredisko Banská Bystrica, prevádzkový prápor vzdušných síl a Vydavateľská a informačná agentúra MO SR prostredníctvom svojej vojenskej redakcie v Slovenskom rozhlase pripravili vo Zvolene pri príležitosti Dňa Ozbroyených síl SR pre takmer tisíc študentov stredných škôl podujatie s názvom Byť jeden deň vojakom.

SPOMIENKA

Mal rád život, mal rád smiech, veril v dobro a miloval svet. Dňa 9. októbra 2003 sa nestihol s nami ani rozlúčiť a jeho život vo veku 36 rokov tragicky skončil. V ten deň si v tomto roku

v smútku a so spomienkou v srdci pripomenieme prvé výročie od smrti môjho milovaného manžela, otca, brata, švagra, kolegu a príbuzného kpt. Ing. Pavla Gromovského. Tí, ktorí ste ho mali radi, venujte mu s nami tichú spomienku.

Agáta GROMOVSKÁ, manželka

Od Rimanov po kapitána Nálepku

Do zbrane Kurucil, Prečo sa spieva o stupavskej krčme či Vydobytie Bratislavy – to je len niekoľko kapitol z knihy *Stupava – Potulky históriou*. Jej autorom je Anton Hrnko, vedúci oddelenia NATO sekcie obrannej politiky a medzinárodných vzťahov MO SR.

„Teší ma, že po rokoch značnej ľahostajnosti sa prebúdzajú záujem o regionálnu históriu. Hoci – trebárs na Spiši, v Košiciach alebo aj na Záhori, tam bolo regionálne historické povedomie vždy veľmi živé,“ konštatoval A. Hrnko a dodal: „Samosprávy sa prebrali najmä pri okrúhlych výročiach súvisiacich s prvými písomnými zmienkami o ich obciach. Dá sa teda povedať, že ide aj o istú spoločenskú objednávku. V každom prípade je to veľmi pozitívne. Veď aj tí, ktorých by dejiny inak neoslovili, sa k nim môžu dostať cez udalosti a epizódy súvisiace s ich najbližším okolím.“

Anton Hrnko vyrastal v Budatíne pri Žiline, neďaleko tamojšieho majestátného zámku. Aj to v ňom prebudilo záujem o históriu, ktorú napokon vyštudoval na bratislavskej filozofickej fakulte. A prečo sa pustil do písania knihy o Stupave? „Je to jednoduché – lebo

Anton Hrnko je okrem iného aj autorom monografie *Politický vývin a protifašistický odboj na Slovensku 1939 – 1941* a desiatok ďalších historických štúdií

v nej od roku 1979 žijem,“ odpovedal A. Hrnko, pre ktorého história dnes už nie je profesiou, ale skôr koníkom. No i tak poznamenal, že bol členom vedeckého autorského kolektívu, ktorý pripravil na vydanie odbornú publikáciu *Akademické dejiny Stupavy*. Aj preto súhlasil, keď ho oslovili z vydavateľstva Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT, aby populárnejšou formou predstavil históriu tohto záhoráckeho mestečka širšej verejnosti. A čo hovorí na okrídenú frázu, že dejiny sú vlastne dejinami vojen? „Nikdy to tak nebolo, pretože dejiny sú aj dejinami poľnohospodárstva, kultúry či vedy, hoci pripúšťam, že ozbrojené konflikty otriasali svetom až príliš často,“ myslí si autor tejto 116-stranovej bohato ilustrovanej knihy.

Pavol VITKO

Foto Lukáš MILAN

Vojaci v Stupave počas prvej svetovej vojny

Vydobytie Bratislavy

Prevrat na Slovensku roku 1918 neprebíhal vôbec ľahko. Na mnohých miestach vypukli hladové nepokoje, ktoré rozvrátili miestnu uhorskú štátnu správu, ale celkove sa maďarská vláda nechcela vzdať Slovenska bez boja. Preto nové česko-slovenské štátne zriadenie bolo treba vo východnej časti novoutvoreného štátu vojensky vymôcť. Záhorie nebolo odlišné, hoci na väčšej časti územia medzi Malými Karpatmi a riekou Moravou sa nový štát etabloval už v priebehu novembra 1918 viac-menej bez boja.

V Stupave sa prevrat začal výbuchom nahromadenej nespokojnosti, na ktorú doplatili najmä majitelia skladov potravín, obchodníci, krčmári a už spomínaná Károliho zvernica. Miestnej národnej garde sa podarilo i s pomocou maďarského vojska situáciu stabilizovať už na konci októbra 1918. Po vzniku česko-slovenského štátu síce maďarská posádka zostala v stupavskom kaštieli, ale bola izolovaná a nevyvíjala žiadnu činnosť. Onedlho, už 4. novembra 1918, sa v Stupave objavili prvé jednotky česko-slovenského vojska, ktoré sa s veliteľom maďarskej posádky dohodli na dobrovoľnom vydaní obcí južného Záhoria.

Historický akt podpisu dohody o odovzdaní územia sa uskutočnil v budove železničnej stanice, ktorá od napojenia obce na železničnú trať roku 1891 niesla označenie Stupava – Mást. Na druhý deň, 5. novembra 1918, sa uskutočnil slávnostný akt prevzatia obce pod správu česko-slovenského štátu. Česko-slovenské vojsko prepochoďovalo v sprievode miestnej muziky a spevu národných piesní cez obec od stanice až po obecný úrad, kde vztýčilo národné vlajky.

Nie celé územie Slovenska sa do nového štátu dostalo takýmto mierumilovným spôsobom. Od aktu obsadenia Stupavy sa vytvorila nová demarkačná línia medzi oslobodenými a ešte maďarskou správou okupovanými časťami Slovenska v priestore medzi Záhorskou Bystricou a Mástom na jednej strane a Lamačom a Devínskou Novou Vsou na druhej strane. Napriek ultimátu dohody, požadujúcemu ústup maďarského vojska a správy na dočasnú demarkačnú líniu, maďarské orgány sa nechceli dobrovoľne vzdať, očakávajú, že po prehraní revolučného vzdoru všetko zostane po starom. Preto bolo treba použiť silu, aby sa moc česko-slovenského štátu presadila na celom jeho území. Definitívne sa o tom rozhodlo v Prahe na konci decembra 1918.

Hneď po vianočných sviatkoch sa z priestoru Hodonína presunuli pred Bratislavu jednotky novo sa tvoriacej česko-slovenskej armády, najmä 33. pluk pod velením talianskeho generála Borianiho. V predposledný deň roku 1918 sa jeho jednotky pripravili na útok približne v tých istých pozíciách ako pred vyše šesťdesiatimi rokmi pruské. Boriani si zriadil hlavný stan v Stupave a odtiaľ viedol prípravu a realizáciu operácie. Česko-slovenské jednotky boli rozvinuté od Borinky cez Marianku a Záhorскую Bystricu až po Devínsku Novú Ves. Útok sa začal 31. decembra 1918 o 6. hodine ráno z priestoru Mást smerom na Devínsku Novú Ves. Tvrdé boje sa odohrali najmä pred stanicou v Devínskej Novej Vsi a okolo stanice v Lamači. Keď okolo poludnia boli obe stanice obsadené česko-slovenskou armádou a jej ďalšie jednotky prenikli cez hory na Kamzík a odtiaľ začali zostupovať smerom k Bratislave, maďarské vojsko požiadalo o prímerie. Na druhý deň, 1. januára 1918, vstúpila česko-slovenská armáda do Bratislavy. O štyri dni neskôr sa presídlilo do Bratislavy ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska s Vavrom Šrobárom, čím sa Bratislava stala fakticky hlavným mestom Slovenska.

Hoci tieto udalosti zohrali kľúčovú úlohu v dejinách slovenského národa, sotva by sa našla na ceste od Stupavy do samého srdca Bratislavy čo i len jedna pamiatka, ktorá by vydobytie Bratislavy roku 1918 pripomínala. Bezvýznamnú epizódu prusko-rakúskej vojny pripomína však viacero pomníčkov v bratislavskom lesoparku.

(Z knihy A. Hrnka *Stupava – Potulky históriou*)

Epilóg kapitána s otáznikom

Tridsaťsedemročný kanoista Armádneho športového klubu Dukla Trenčín kapitán Peter Páleš bol na aténskych Hrách XXVIII. olympiády nielen najstarším spomedzi našich vodákov, ale so štyrmi olympijskými účasťami aj slovenským rekordérom. S oddielovým kolegom Danielom Biksadským stáli v jednej lodi iba dva mesiace a i napriek tomu ich od postupu do finále delilo len čosi viac ako dve sekundy. Legenda vodáckeho športu v rozhovore spomína na životné medzníky.

• **Rodná Horná Nitra priam láka ku kanoistike?**

Keďže pochádzam z Novák, kde sa okrem vodného póla žiaden šport nerobil na vrcholovej úrovni, rozhodol som sa pre kanoistiku. Mal som iba jedenásť rokov. V tom čase sa u nás ešte hrala hádzaná a futbal, ale loptovým hrám som akosi neprišiel na chuť. Navyše, bývali sme blízko lodenice a brat chodil tiež medzi vodákov. Bolo to spontánne rozhodnutie.

• **Pamätáte si ešte na svoj prvý štart v reprezentácii?**

Premiéru som absolvoval ako junior v roku 1984 na trojstretnutí s bývalou NDR, Maďarskom a ČSSR. Vtedy bol každý kanoista pred pretekmi rád, že si mohol obliecť reprezentačný dres. Rozdávali ich síce z jedného vreca a po pretekoch sa museli vracat, ale na túto chvíľu nikdy nezabudnem.

• **Ako si spomínate na olympijskú premiéru s ďalším veľikánom tohto športu Attilom Szabóm v Soule?**

Už účasť na olympiáde som považoval za môj prvý veľký úspech, pretože v silnej konkurencii mali Slováci vždy do reprezentácie oveľa zložitejšiu cestu ako českí vodáci. Preto som chcel výkonom potvrdiť, že nomináciu som si právom zaslúžil. Siedme miesto bolo viac ako som očakával.

• **Barcelonská olympiáda v roku 1992 bola jediná, na ktorej ste chýbali. Čo sa udialo?**

Nekvalifikoval som do reprezentácie, pretože ma na nominačných pretekoch vyradil Čech Bartůněk.

• **Boli aténske Hry epilógom vo vašej kariére?**

Neviem, či sa ešte dokážem o štyri roky pripraviť na pekinskú olympiádu, no nevylučujem ani túto možnosť. Akurát som sklamaný, že sa mi v Aténach po prvýkrát v kariére nepodarilo postúpiť do olympijského finále. Jednoducho sme na to s Danom Biksadským nemali správny deň.

• **Kanoistika má v sebe zvláštne čaro. Spomínate si ešte na nominačné preteky na OH 1996, keď na jar v Bratislave snežilo a fúkalo?**

Akoby nie, vtedy bolo naozaj veľmi zlé

počasie. Museli sme to korigovať vhodným oblečením. Vtedy si nesmieme ani na okamih pripustiť pocit, že je vám zima. Priznám sa, že mi to neprekáža. Práve to je na kanoistike pekné, že sa robí v prírode a môžete sa voľne pohybovať po rieke. To, že sa jazdí, aj keď prší alebo mrzne, a že kanoistika je sama osebe veľká drina, je pre mňa až druhoradé.

Dátum a miesto narodenia: 7. júna 1967 v Bojniciach

Šport a klub: kanoistika, AŠK Dukla Trenčín

Stav: ženatý, dcéry Barbora (12) a Nina (8)

Miery: výška 181 cm, hmotnosť 77 kg

Typ lode a pádla: Plastex a Gere

Najväčšie športové úspechy: OH - 7. v Soule 1988 (C1 1000 m), 7. v Atlante 1996 (C1 1000 m a C2 1000 m), 9. v Sydney 2000 (C1 1000 m), semifinále (v C2 na 500 a 1000 m), MS - 3. a 5. v Mexiku 1994 (C4 500 m a C4 200 m), ME - 2. v Plovdive 1997 (C4 200 m).

Športový vzor: Nemec Olaf Heukrodt a Rus Ivan Klementiev

Oblúbené jedlo, nápoj: fazuľová polievka, cestoviny, pivo

Oblúbený spevák, herec: Jean Michael Jarret

Záľuby: rodina a rafting

• **Čo je najťažšie na vašom vodáckom športe?**

Najväčší problém je udržať stabilitu v labilnej lodi. Oproti kajaku je kanoe zložitejšie a kanoistovi trvá veľmi dlho, kým sa v ňom

naučí pádlovať. Len Indián, ktorý sa s pádlom narodí, to zvládne rýchlejšie.

* **Kanoista sa nevyhne ani pádom do vody?**

Zažil som ich niekoľko. Aj teraz sa občas pritrafí, že padnem do vody, najmä keď sa mi z ruky vyšmykne pádlo. Aby sa nevyšmyklo, musí byť dokonale odmastené. Na pretekoch sa mi to, našťastie, nestalo, väčšinou sa pády pri-trafia na tréningu.

* **Spočiatku ste jazdili v kvartete kanoistov. Vyberajú sa doň ľudia podľa výkonnosti alebo podľa sympatií?**

Prvoradá je výkonnosť. Štyria najlepších kanoisti jednoducho zasadnú do štvorkanoe a vzájomné sympatie či antipatie idú bokom.

* **Do akej miery ovplyvňuje výkon kvalita lode?**

Dlhé roky sa štandardne súťažilo na lodiach dánskej výroby. Akurát Nemci mali svoje lode, o ktorých tvrdili, že sú najlepšie. Kým predtým stačilo kúpiť novú loď raz za tri roky, teraz je obmena lode nutnosťou a samozrejmosťou každý rok. Loď na individuálne súťaže stojí priemerne tritisíc euro, dvojkanoe o niečo viac.

* **Myslíte si, že vrcholoví športovci majú opodstatnenie v našich ozbrojených silách?**

V minulosti odznelo mnoho názorov, podľa ktorých sa mal šport oddeliť od armády. Nepoznám detailne zákulisie celej problematiky, ale zo skúseností viem, že aj naši nemeckí a francúzski kolegovia, s ktorými súperime, reprezentujú svoje armády. Podobne je to aj v iných krajinách. Navyše, ozbrojené sily SR sú členom svetovej federácie armádneho športu CISM, preto sa mi to zdá trochu nadsadené, aby sa armáda a šport od seba oddelili. Myslím si, že ani vstup do NATO by nemal byť na prekážku, skôr naopak. Verím, že sa to nakoniec vykryštalizuje aspoň na európsky spôsob a že šport v armáde prežije. Potešilo by ma, keby aj u nás existoval podobný systém ako v Čechách.

* **Akiste ste už premýšľali nad tým, čo budete robiť po skončení športovej kariéry?**

Chcel by som sa venovať trénerstvu. Vyštvadoval som FTVŠ, odbor trénerstvo a rád by som ostal pri tomto peknom športe.

Text Jozef MICHNICA

Slová života

Keď sa kedykoľvek zamýšľame nad Božím zákonom, v podvedomí sa nám zobrazia dve kamenné dosky a do nich vyrytých Desť Božích prikázaní. V skutočnosti však okrem tretieho prikázania, ktoré nám prikazuje svätiť deň sviatočný a štvrtého, ktoré nám prikazuje ctíť si otca i matku, všetky ostatné sú vlastne zákazy typu nebudeš, nesmieš, nepožiadáš.

Kainovské ruky

Piate Božie prikázanie „nezabiješ“ patrí k tým zákazom, pri odriekaní ktorých máme pocit istoty a bezpečnosti, ako aj dojem, že nás sa to predsa netýka. Vedomí sme si síce toho, že máme rôzne chyby a dopúšťame sa mnohých hriechov. Ale z pohľadu spomínaného piateho Božieho prikázania sme predsa len čistí a nevinní. Často zápasíme s rôznymi problémami, pod ťarchou ktorých kleáme až na dno svojich síl. Smutní sme z toho, keď človek človeku krivdí. Trápi nás, keď sa ľudia urážajú, keď jeden druhého klame a okráda. Znepokojujú nás správy o teroristických útokoch, etnických čistkách a náboženských konfliktoch. Zo všetkého najviac nás znepokojuje a trápi pomyslenie na to, koľko škody, zla a nešťastia už vo svete spôsobili a stále ešte spôsobujú kainovské ruky. Biblický príbeh hovorí, že „Kain vzbĺkol veľkým hnevom a zamračila sa mu tvár, napadol brata Ábela a zavraždil ho“ (1M 4, 5,8). Kain a Ábel boli úplne odlišní bratia. Ale to nie je dôvod na to, aby sa nenávideli. Na poli prinášajú Bohu ďakovnú obeť, každý z plodov svojej práce. Ábel prinášal obeť z vďačnosti, Kain z vypočítavosti. Na základe tohto úmyslu Boh robí medzi nimi rozdiel. Ábel stavia na prvé a Kaina na druhé miesto. Všetci poznáme, čo znamená stať na tom druhom mieste. Jednému sa vodí lepšie ako druhému. Výhody jedného nedajú spať druhému. Jeden sa snaží na úkor druhého získať vždy niečo lepšie pre seba. A tak sa vzájomné bratstvo ľudí rozbieha na záujmoch jednotlivcov, na egoizme tých, čo majú viac a na závidosti tých, čo majú menej. Kainovské myslenie vnáša do medziľudských vzťahov chladnokrvnú kalkuláciu. Ten, koho trápi svedomie, kto vie, že nie je v práve a že sa dopúšťa krivdy na tom druhom, hrá sa na silného a skrýva sa za vlastnú arogantnosť. A tí druhí zas vinu zvažujú na spoločnosť a jej zákony. Ak sa tieto zákony podarí dať do poriadku, Kain navždy vymrie z ľudského pokolenia. Skutočnosť je však iná. Spoločnosť tvoria jednotlivci a každý má podiel na tom, ako to v nej vyzerá. Každý, komu je mier a pokoj vzácnym, by mal obetavo a láskavo pristupovať k druhým ľuďom. Mali by sme byť schopní mnohého sa zriecť a mnohé obetovať. Ten vytúžený pokoj Boží bude medzi ľuďmi prebývať vtedy, keď z našich srdc odbúrame závisť, nenávisť a egoizmus. Kainovským rukám zabránime v šírení zla vtedy, keď budeme schopní postaviť svoje záujmy až na to opovrhované a zaznávané druhé miesto.

mjr. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
dekan Veliteľstva PS OS SR

Deň ozbrojených síl

V stredu 22.septembra sa pri Pamätníku zmierenia na Ministerstve obrany SR v Bratislave uskutočnil pietny akt kladenia vencov pri príležitosti Dňa Ozbrojených síl Slovenskej republiky. Veniec prezidenta republiky Ivana Gašparoviča položil k pamätníku zmierenia náčelník vojenskej kancelárie prezidenta SR genpor. Mojmír Hergovič. Ďalšie vence položil náčelník štábu operácií a výcviku Generálneho štábu OS SR brig. gen. Peter Gajdoš a zástupcovia vojenského diplomatického zboru. Prezident SR Ivan Gašparovič v rozkaze ku Dňu Ozbrojených síl SR, ktorý prečítal genpor. Mojmír Hergovič, zdôraznil význam udalostí z rokov 1848 - 1849, ktoré sa natrvalo zapísali do našich dejín a sú symbolom národnej duchovnej a morálnej identity slovenského národa. Odkaz týchto udalostí je aktuálny i dnes, keď sa Slovensko aktívne zapája do aktivít v rámci NATO a EÚ a do boja proti medzinárodnému terorizmu. Brigádnny generál Peter Gajdoš vo svojom príhovore pripomenul statočnosť a odvahu slovenských vojakov, ktorí bojovali a zomierali za vlasť doma i za hranicami na bojiskách 1. a 2. svetovej vojny, počas SNP a Karpatsko-duklianskej operácie. Pripomenul i nedávne obete pri plnení úloh na podporu mieru a demokracie v rámci mierových misií vo svete.

Na pietnom akte sa zúčastnili zástupcovia ministerstva obrany, veliteľstiev pozemných, vzdušných síl a predstavitelia vojenského diplomatického zboru.

Text a foto Milan ČIPKA

1825 rokov rímskeho nápisu

V dňoch 15. – 16. októbra sa v Trenčíne uskutočnia kultúrno-spoločenské podujatia pri príležitosti 1825. výročia rímskeho nápisu na trenčianskej hradnej skale. Monumentálny latinský nápis na hradnej skale z r. 179 je jedinečná pamiatka svojho druhu in situ na našom území.

Ním zvečnili vojská za vlády Marka Aurelia a jeho syna Commoda svoje víťazstvo počas markomanských vojen nad germánskymi Kvádmi v Laugariciu (na území Trenčína). Osada Leukaristos sa dostala v 2. storočí aj do mapy sveta gréckeho geografa K. Ptolemaia. Prvá spomínaná zmienka o nápisoch pochádza z konca 16. storočia od uhorského historika

M. Istvánfiho. V r. 1852 ho znovuobjavil trenčiansky kňaz L. B. Stárek. Od druhej polovice 19. storočia až dosiaľ mu venovali pozornosť viacerí európski bádatelia. K ďalšiemu potvrdeniu originality a spresneniu obsahu prispeli francúzski archeológovia L. Leschi a H. G. Pflaum v 50. rokoch 20. sto-

ročia objavom náhrobníka veliteľa M. V. Maximiana v starorímskom meste Diana Veteranorum (v dnešnej alžírkej Zane). Slovenský preklad textu znie: Víťazstvo cisárov a vojska, ktoré sídlilo v Laugariciu v počte 855 vojakov II. légie, dal zhotoviť M. V. Maximianus, legát II. pomocnej légie.

Pri príležitosti 1825. výročia nápisu bude 15. októbra v trenčianskom hoteli Tatra odhalená pamätná tabuľa znovuobjaviteľovi rímskeho nápisu Ľudovítovi B. Stárkovi. V kongresovej sále bývalého župného domu sa uskutoční aj slávnostná inaugurácia novej poštovej známky z emisie Rímske légie na Slovensku, ktorej autorom je akad. mal. Marián

Čapka. V KaMC OS SR bude 16. októbra vernisáž filatelistickej výstavy Trenčín v zrkadle pošty a filatelie. Záujemcovia budú môcť získať aj korešpondenčné lístky poľnej pošty OS SR, ktoré vydá veliteľstvo logistiky OS SR Trenčín.

npráp. v. v. Jozef KORENÝ

Jano príde k susedovi a hovorí:
 - Jožo, požičaj mi desať vedier vody.
 - Načo ti budú, veď máš studňu.
 - Ale, padla mi do nej svokra a ešte jej z vody hlava trčí.

...

Vletí muž do drogérie a kričí:
 - Moju svokru dopíchali včely! Celý roj!

- Tu ale nemáme žiadne masti.
 - Čo blbnete, ja chcem len film do foťáka!

...

Vraví kamarát kamarátovi na pohrebe:

- Ako umrela tvoja svokra?
 - Otrávil sa hubami.
 - A ako to, že má rozbité zuby?
 - Bránila sa, potvora.

...

- Moja svokra jazdí ako blesk.
 - Tak rýchlo?
 - Nie, len každú chvíľu šľahne do nejakého stromu.

7 x odpovedz

1. Vojenské historické múzeum nedávno otvorilo svoju stálu expozíciu v:

- a) Trenčine
- b) Košiciach
- c) Piešťanoch

2. Prvé celoslovenské oslavy Dňa ozbrojených síl (armády) sa uskutočnili v roku 1998 v:

- a) Bratislave
- b) Senici
- c) Banskej Bystrici

3. Vojenské armádne športové kluby pôsobia v mestách:

- a) Prešov a Nitra
- b) Martin a Bratislava
- c) Trenčín a Banská Bystrica

4. V prvý októbrový deň otvorila svoje brány nová školiaca inštitúcia Odborná výcviková škola letectva v:

- a) Košiciach b) Prešove c) Martine

5. Patrón Ozbrojených síl a Ozbrojených zborov SR je:

- a) sv. František
- b) sv. Šebastián
- c) sv. Anton

6. V priestore od Vladivostoku po Vancouver je možné letecké pozorovanie, ktoré uľahčuje kontrolu a dodržiavania dohôd o počtoch a rozmiestnení ozbrojených síl na základe:

- a) Zmluvy medzi nehom a zemou
- b) Americko - európsko - ázijskej vzdušnej zmluvy
- c) Zmluvy o otvorení nebi

7. Stabilizačné sily v Bosne a Hercegovine pod vedením NATO majú označenie:

- a) BHFOR b) SBFOR c) SFOR

Fotokuriozita

Malá nórska víla

Na staršej lodi námornej domobrany v nórskom Stavangeri niekoľko dôstojníkov vysvetľuje, ako vzrastá ich úloha v boji proti terorizmu či nelegálnej migrácii. Počúvajú ich tri desiatky novinárov z pätnástich krajín, ktorí sa v Nórsku v polovici septembra zúčastňujú na 25. kongrese Európskej asociácie vojenskej tlače. Vtom sa po hladine fjordu ako šíp blíži supermoderný čln s guľometom na palube. Vzápätí sa o zábradlie lode prichytávajú háky lán a povrazových rebríkov, po ktorých sa bleskurýchle šplhá na palubu útočné komando námornej domobrany. Postavy v čiernych nepremokavých kombinézach a nepriestrelných vestách v priebehu niekoľkých sekúnd obsadia loď. Samozrejme, všetci vieme, že je to iba predváždzacie cvičenie. Automatické zbrane, ďalšia stopercentná výstroj, ako aj jednoznačné povely však i tak vzbudzujú rešpekt. No keď si všetci morskí bojovníci zložia maskovacie kukly, na dôvažok sa pridáva i krásne prekvapenie. Je ním 22-ročná študentka elektrotechniky Agot Petersenová. Pôvabná blondínka nám hovorí, že miluje Nórsko, more a dobrodružstvo - preto sa prihlásila do zásahového komanda námornej domobrany. Človek by povedal - nežná malá nórska víla. A ona je aj bojovníčka...

Text a foto Pavol VITKO

S Ú D N I Č K A

P R Í B E H

Na zážitky z vojenskej služby sa spomína pri rôznych príležitostiach. Ľuboš, Peter a Miro, ktorí boli počas základnej služby príslušníkmi útvaru v meste B., si do svojich spomienok sami napísali nie práve hrdinskú kapitolu.

Traja kamaráti

Istého augustového dňa ich velitelia jednotiek určili rozkazom do posádkovej zmeny. Vojaka Ľuboša ako dozorného posádkovej ubytovne, vojaka Petra ako pomocníka dozorného posádkovej ubytovne a vojaka Mira ako dozorného posádkového klubu armády. Počas výkonu dozornej služby, v rozpore s článkom 88 ods. 4, písm. b/ predpisu Zákl-3, všetci traja požívali alkoholické nápoje. Okolo 23.00 hod. ich kontroloval príslušník vojenskej polície a zistil im od 0,57 do 0,67 promile alkoholu v dychu. To ale nebolo všetko. Len dva týždne po tom si Miro privlastnil 974 korún z nočného stolíka vojaka Michala G. Peniažky zo stolíka nevyskočili samy, to Miro dvakrát udel zámocníckym kladivom po visacom zámku, ktorým bol stolík zamknutý a až tak sa dostal k jeho obsahu. V podanej obžalobe prokurátor kvalifikoval konanie obžalovaných počas výkonu služby ako trestný čin porušovania povinností dozornej služby podľa § 286 ods. 1 Tr. zák. Mira obžaloval aj z trestného činu krádeže podľa § 247 ods. 2, písm. a/ Tr. zák. Súd ich všetkých troch uznal vinnými. Ľubošovi uložil trest odňatia slobody na tri mesiace s podmienčným odkladom na 18 mesiacov. Peter dostal tri mesiace, ale nepodmienečne, pretože už bol v podmienke za inú trestnú činnosť. Miro dostal 10-mesačný úhrnný trest, takisto s odkladom na skúšobnú dobu 18 mesiacov.

Ktovie, či si pri spomínaní na vojenčinu budú Miro, Peter a Ľuboš pripomínať aj túto jej kapitolu?

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

Medzi moje povinnosti staršieho dôstojníka posádkového klubu patrilo aj vedenie pošty. Do posádkovej podateľne som musel chodiť do kasárni až na druhý koniec mesta. Raz, keď bolo pracovných povinností neúrekom, som do podateľne vbehol doslova poklusom. V tej chvíli ma ale niečo zastavilo a donútilo vrátiť sa o niekoľko krokov späť.

Faux pas

Bol to vojačik v maskáčoch stojaci pri vchode, kto upútal moju pozornosť. Keď pominiem to, že jednu ruku mal vo vrecku, v druhej držal rozjedenú dobošku a okoloidúceho dôstojníka v uniforme (teda mňa), pozdravil „dobrý deň“, nebolo na ňom nič zvláštne. Až na to, čo ma donútilo vrátiť sa. V jeho uchu som si totiž všimol náušnicu. Nepatrím medzi dôstojníkov, ktorí „riešia“ vojakov za každú drobnosť – ale čoho je veľa, toho je veľa. Prísny hlasom som sa ho opýtal, čo jeho nadriadený hovorí na to, že nosí takúto ozdobu. Vtom môj zrak padol aj na jeho druhé ucho. Náušnicu mal aj tam! Viac mi nebolo treba. Nadýchol som sa a chystal som sa spustiť na jeho hlavu lavínu slov o porušovaní ustrojovacej disciplíny a možných dôsledkov. Vtedy sa ale stalo niečo nepredpokladateľné. Jeho oči a tvár sa rozžiarili v širokom, nevinnom úsmeve. Pristúpil ku mne a jemným hlasom vyriekol slová, ktoré ma „zatĺkli“ hlboko pod čiernu zem. „Viete, ale keď ja som dievča!“ Najradšej by som sa bol od hanby pod zem prepadol. Ani som sa jej nesnažil vysvetliť, že v tých maskáčoch a pletenej zimnej čiapke by to, že je žena, nevytúšila ani jej mama. Len som sa vojačke náhradnej služby s koptaním ospravedlnil a rýchlo som sa stratil vo dverách podateľne. Trápnejšiu situáciu som odvtedy v uniforme nezažil. Keď chcem dnes vojakovi niečo vyčítať, vždy si ho radšej dvakrát premeriam a až potom konám. Podobné faux pas by som si už totiž nerád zopakoval.

Vladislav VAVRINEC

Tajníčka: Perzské príslovie	búchaním neodstránil	radiácia, po česky	Obrana	jadrové krmivo pre kone (ovos)	vzorec hydridu tália	tento	ozbíjaj (expr.)	POMÔCKY: Ai, Ur, Ea erase, OAS, ukos, TiH	zn. jednotky milihenry	nemocničné oddelenie (skr.)	3	odhadom	EČV okr. Kežmarok	obchodná akadémia
cudzia skr. čísla			nemecké mužské meno					štat v sev. Afrike malá Aťa						
asýrsky boh mesta Eridu			drobná hruda bielej hlíny zn. tália											
4								Jozef (dom.) Olga (dom.)					vystrelia raketu	6
udieralo					tam	Park kult. a oddychu vysokohor. pleso				odkos (zried.) ozn. liet. Antonov				
ústredný archív			1 vymazať po angl.				krídlo (odb.) odba si vyučovanie				ŠPZ Praha Konstantín (dom.)			
2				sľa vykresli dej, udalosť				praobyvateľ Peru odpočívam na lôžku				cit. pokriku na kon. záprah kraj. inšp.		
lietadlo (hovor. zastar.)					skr. čes. pol. strany filipínska sopka				return from interrupt (skr.)	druh motýľa OAS, po česky				
Autor: Vojtech Kúkoľ	angl. skr. vojenskej polície	otec (hovor.) st. babylon- ské mesto				prosením získala niečo okr. výbor								
5													rímske číslo 999	
metropola Šariša							plytšia kuch. nádo- ba na podáv. jedál						biblické mesto	

Lahký pásový transportér Wiesel

Lahké pásové transportéry Wiesel 1 a Wiesel 2 vyvinula pre potreby nemeckých ozbrojených síl nemecká spoločnosť Rheinmetall Landsysteme GmbH. Vozidlá sú skonštruované špeciálne na požiadavky moderných pozemných síl a charakterizuje ich letecká prepraviteľnosť (vrtuľníkmi CH-53, CH-47 a lietadlami C-130, C-160), vysoká mobilita, veľká prispôsobivosť a pomerne vysoká úroveň priamej aj nepriamej ochrany. Nemeckí výsadkári zaradili do výzbroje 343 vozidiel Wiesel 1 vybavených protitankovým raketovým systémom TOW a automatickým kanónom kalibru 20 mm. Novší variant Wiesel 2 je dlhší a má oproti transportéru Wiesel 1 o jeden rad pojazdových kolies viac. Niekoľko variantov ťažšieho vozidla, napríklad ľahký protiletadlový systém LeFlaSys (na fotografii palebné vozidlo Ozelot) a sanitné vozidlo slúžia alebo sú v etape dodávania nemeckej armáde. Pásový transportér Wiesel 2 má pri dĺžke 4,2 m, šírke 1,825 m a najväčšej výške 2,1 m maximálnu bojovú hmotnosť 4,1 t. Poháňa ho dieselový motor s výkonom 81 kW (v konštrukcii Wiesel 1 len 64 kW), s ktorým dosahuje maximálnu rýchlosť 70 km/h. Prepravná kapacita transportéra Wiesel 2 je v závislosti od variantu 2 – 7 osôb.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 18/2004

č. 1 – 1. september 1997

č. 2 – 9. ročník

č. 3 – 3 medaily

Výherca súťaže z OBRANY č. 18/2004

Viliam Tongel, Michalovce

Vylúštenie krížovky z č. 18/2004

Keď má srdce prehovoriť, nemusí sa pripravovať.

Výherca krížovky z OBRANY č. 18/2004

Zuzana Žilová, Príbovce

Otázka č. 1

Aká je šírka ľahkých pásových transportérov radu Wiesel?

Otázka č. 2

Ktorá organizácia sa skrýva pod skratkou EMPA?

Otázka č. 3

V ktorom meste otvorili v nedávnych dňoch stálu expozíciu Vojenského historického múzea Výzbroj čs. armády v rokoch 1945 – 1992?

Odpoveď spolu so spätočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 24. 10. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Deti, antilopy, vojaci a spol.

A group of people are gathered around a table covered with various items, including books and photographs, for signing. A man in a blue flight suit is leaning over the table, signing an item. Other people, including a woman in a black jacket and a man in a dark suit, are also present. A large Turkish flag is visible in the background.